

KANON KRAJOZNAWCZY GDYNI – PRZEWODNIK TURYSTYCZNY

**Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
Oddział Morski w Gdyni**

Regionalna Odznaka Krajoznawcza „Miłośnik Gdyni”

Kanon Krajoznawczy Gdyni

Gdynia, lipiec 2026 r.

Alicja i Ryszard Wrzolkowie
aktualizacja Mariusz Józefowicz

W pracy wykorzystano materiały Urzędu Miasta Gdyni i Oddziału Morskiego PTTK w Gdyni

**Oddział Morski PTTK w Gdyni dziękuje Prezydentowi Miasta Gdyni za sfinansowanie wydania przewodnika do
Regionalnej Odznaki Krajoznawczej „Mitośnik Gdyni”**

REGULAMIN

ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ PTTK „MIŁOŚNIK GDYNI”

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Odznaka Krajoznawcza PTTK „Miłośnik Gdyni” ustanowiona została 10 lutego 1998 r. przez Oddział Morski PTTK w Gdyni z okazji 70. rocznicy nadania praw miejskich Gdyni i 70. rocznicy Oddziału Morskiego PTK-PTTK w Gdyni, w celu popularyzacji miasta, jego zabytków i dziedzictwa idei „Miasta z morza i marzeń”.
2. Odznaka jest dwustopniowa. Jej wzór stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego Regulaminu.

II. WARUNKI ZDOBYWANIA ODZNAKI

1. Odznakę może zdobywać każda osoba po ukończeniu 10. roku życia indywidualnie lub w czasie zbiorowych wycieczek i spacerów.
2. Czas zdobywania odznaki jest nieokreślony.
3. Kolejność zwiedzania poszczególnych obiektów jest dowolna.
4. Odznakę można zdobywać równoległe z innymi odznakami turystyczno-krajoznawczymi.
5. Wymagania:
 - a) stopień I (odznaka błękitna) – odwiedzenie lub przejście 9 pozycji z wykazu (po jednej z każdego działu);
 - b) stopień II (odznaka złota) – odwiedzenie lub przejście 18 pozycji z wykazu (po dwie z każdego działu).

III. WERYFIKACJA

1. Podstawą weryfikacji odznaki jest kronika (notatnik, dzienniczek) wycieczek i zwiedzanych obiektów, prowadzona wyłącznie przez zdobywającego odznakę.
2. Kronika powinna być prowadzona w sposób chronologiczny i zawierać daty odbycia wycieczek oraz potwierdzenia zwiedzenia obiektów. Kronika może być prowadzona w dowolnej formie, w tym w formie elektronicznej.
3. Potwierdzeniem zwiedzenia obiektu może być bilet wstępu, pieczętka, zdjęcie na tle obiektu lub podpis obecnego na wycieczce członka kadry programowej PTTK (np. instruktor krajoznawstwa, przewodnik, przodownik).
4. Podstawą weryfikacji odznaki jest złożenie kroniki osobiście, przesyłką pocztową na adres: Oddział Morski PTTK w Gdyni, 81-364 Gdynia, ul. 3 Maja 27-31 lub pocztą elektroniczną na adres: morskipttk@wp.pl.
5. Weryfikacji odznaki dokonuje Zespół Weryfikacyjny Oddziału Morskiego PTTK w Gdyni.
6. Odznaki są odpłatne i można je nabyć w Oddziale Morskim PTTK w Gdyni lub wysyłkowo (załączając kopertę zwrotną ze znaczkiem na list polecony, uwzględniając koszt przesyłki).
7. Przed przestaniem kroniki do weryfikacji zaleca skontaktowanie się w tej sprawie z Oddziałem Morskim PTTK w Gdyni e-mail: morskipttk@wp.pl lub telefon: 884 683 683.
8. Regulamin odznaki został poprawiony i przyjęty uchwałą Zarządu Oddziału Morskiego PTTK nr 09/2026 z dnia 20.07.2026 r.
9. Zarząd Oddziału Morskiego PTTK w Gdyni może przyznać odznakę osobom szczególnie zasłużonym dla turystyki i krajoznawstwa Gdyni, bez konieczności realizowania Wymagań określonych w dziale II Regulaminu.
10. Dopuszcza się sprzedaż odznak kolekcjonerom popularyzującym kolekcjonerstwo odznak.
11. Interpretacja niniejszego Regulaminu należy do Zarządu Oddziału Morskiego w Gdyni.

WYKAZ OBIEKTÓW, MIEJSC I TRAS OBOWIĄZKOWYCH DO ODWIEDZENIA LUB PRZEJŚCIA

1. Zabytki:

- a) Biurowiec ZUS (ob. Urząd Miasta) przy ul. 10 Lutego 24;
- b) Zespół Mieszkaniowy BGK „Bankowiec” przy ul. 3 Maja 27-31’
- c) Budynek Sądu Rejonowego przy Placu Konstytucji 5;
- d) Dworzec Morski (ob. Muzeum Emigracji) przy ul. Polskiej 1;
- e) Dom Żeglarza Polskiego przy Al. Jana Pawła II 3;
- f) Miejskie Hale Targowe przy ul. Wójta Radtkego 36;
- g) Dworzec Gdynia Główna przy Placu Konstytucji 1;
- h) Zespół Dowództwa Floty przy ul. Rondo Bitwy pod Oliwą;
- i) Kościół pw. św. Michała Archanioła przy ul. płk. Dąbka w Oksywiu;
- j) Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Armii Krajowej 46;
- k) Bazylika Mniejsza NMP Królowej Polski przy ul. Armii Krajowej 26;
- l) Kościół Garnizonowy MW pw. MB Częstochowskiej przy ul. Śmidowicza 47.

2. Muzea:

- a) Muzeum Miasta Gdyni przy ul. Zawiszy Czarnego 1;
- b) Muzeum Marynarki Wojennej przy ul. Zawiszy Czarnego 1 B (i ORP „Błyskawica” przy Al. Jana Pawła II);
- c) Muzeum Emigracji przy ul. Polskiej 1;
- d) Mini Muzeum „Bankowiec” przy ul. 3. Maja 27-31;
- e) Statek-Muzeum „Dar Pomorza” przy Al. Jana Pawła II 1 (Filia Muzeum Narodowego).

3. Pomniki:

- a) Ofiar Grudnia 1970, na placu pomiędzy Al. Solidarności i ul. Wiśniewskiego;
- b) Antoniego Abrahama, na Placu Kaszubskim;
- c) J. T. Konrada Korzeniowskiego, na końcu Mola Południowego;
- d) Eugeniusza Kwiatkowskiego, przy ul. 10 Lutego;
- e) Tadeusza Wendy, na Pirsie nr 1 Mola Rybackiego;
- f) Obrońców Gdyni, przy Al. Zwycięstwa w Kolibkach;
- g) Gdyńskich Harcerzy, na Skwerze Tajnego Hufca Harcerzy;
- h) Ofiar I Wojny Światowej, przy ul. Działdowskiej;
- i) Gdynian wysiedlonych, na skwerze pomiędzy ul. Dworcową i Starowiejską;
- j) Ludziom Morza, przy Skwerze Witolda Gombrowicza.

4. Rezerваты przyrody:

- a) „Kępa Redłowska”;
- b) „Kacze Łęgi”;
- c) „Łęg nad Sweliną”;
- d) „Cisowa”.

5. Pomniki przyrody:

- a) grupowy pomnik przyrody przy alei Zwycięstwa w Kolibkach;
- b) dąb szypułkowy przy parku przysiączowym w Kolibkach;
- c) aleja 56 buków zwyczajnych przy Alei Piłsudskiego.

6. Cmentarze:

- a) Cmentarz Witomiński przy ul. Witomińskiej 76;
- b) Cmentarz MW z „Kwaterą Pamięci MW”;
- c) Cmentarz „Obrońców Wybrzeża” przy ul. Legionów;
- d) Cmentarz przy kościele św. Michała Archanioła z mogiłami Antoniego Abrahama i Bernarda Chrzanowskiego na Oksywiu.

7. Punkty widokowe:

- a) Kamienna Góra;
- b) Wieża widokowa w Kolibkach;
- c) Wieża widokowa na Górze Donas.

8. Ciekawe miejsca:

- a) Akwarium Gdyńskie przy Al. Jana Pawła II;
- b) Molo Południowe i przystań jachtowa „Marina Gdynia”;
- c) Bulwar Nadmorski im. Feliksa Nowowiejskiego;
- d) Bulwar Nadmorski w Oksywiu;
- e) Molo, bulwar i klif w Orłowie;
- f) Domek Żeromskiego przy ul. Orłowskiej 6, w Orłowie;
- g) Stanowiska artyleryjskie po 11. BAS w Redłowie;
- h) Trójmiejski Park Krajobrazowy;
- i) Ośrodek Edukacji Leśnej i Leśny Ogród Botaniczny „Marszewo”, przy ul. Marszewskiej 5.

9. Szlaki i trasy turystyczne:

- a) szlak Kępy Redłowskiej (Skwer Kościuszki – Redłowo – Orłowo – Kolibki – Mały Kack) 12, 2 km;
- b) szlak Trójmiejski (Gdynia Główna – Witomino – Góra Donas – Źródło Marii) 17 km;
- c) gdyński szlak modernizmu – trzy trasy:
 - od biurowca ZUS (ul 10 Lutego) do Akwarium Gdyńskiego przy Al. Jana Pawła II 1;
 - od kamienicy Skwiercza przy ul. Świętojańskiej 23 do kamienicy Ogończyka-Blocha przy ul. Świętojańskiej 122;
 - od ulicy Zawiszy Czarnego, ulicami Sienkiewicza i Korzeniowskiego do Willi Ala przy ul. Sienkiewicza 27.

ODZNAKI „MIŁOŚNIK GDYNI”

1. ODZNAKA BŁEKITNA

2. ODZNAKA ŻŁOTA

KANON KRAJOZNAWCZY GDYNI

I. Środowisko przyrodnicze

Gdynia położona jest nad Zatoką Gdańską, a od strony zachodniej otaczają ją zalesione wzgórza morenowe, będące częścią Pojezierza Kaszubskiego. Takie położenie nadaje miastu wyjątkowy charakter krajobrazowy oraz stwarza mieszkańcom i turystom doskonałe warunki do wypoczynku i aktywnej turystyki.

W granicach administracyjnych miasta znajdują się dwa mezoregiony fizycznogeograficzne: Pobrzeże Kaszubskie oraz Pojezierze Kaszubskie. Ich odmienna geneza i ukształtowanie terenu sprawiają, że Gdynia wyróżnia się znacznym zróżnicowaniem krajobrazu oraz bogactwem środowiska przyrodniczego.

Na obszarze miasta można wyróżnić pięć podstawowych typów krajobrazu:

- równiny wierzchowin wysoczyzny morenowej (np. Kępa Oksywska),
- pagórkowate i pofałdowane wierzchowiny wysoczyzny morenowej (Kępa Redłowska, Dąbrowa, Karwiny, Chwarzno i Wiczlino),
- strefy krawędziowe wysoczyzny morenowej, zbocza oraz doliny rzeczne (dolina rzeki Kaczej, Strugi Cisowskiej i Potoku Demprowskiego oraz klify Redłowski i Oksywski),
- płaskodenne doliny (Pradolina Redy–Łeby otaczająca Kępę Oksywską, zwana Meandrem Kaszubskim, oraz Obniżenie Redłowskie),
- dna dolin w obrębie wysoczyzny morenowej (m.in. dolina rzeki Kaczej i obniżenie rynnowe w Wielkim Kacku).

Szczególnie cennym elementem środowiska przyrodniczego Gdyni są rozległe kompleksy leśne. Lasy pełnią ważne funkcje przyrodnicze, chronią glebę i zasoby wodne, wpływają korzystnie na lokalny klimat oraz stanowią naturalną barierę ograniczającą skutki zanieczyszczeń środowiska. Jednocześnie są miejscem wypoczynku i rekreacji mieszkańców oraz odwiedzających miasto turystów.

Istotnym elementem przestrzeni miejskiej jest także zieleń, która wpływa na jakość życia mieszkańców, poprawia warunki sanitarne, pełni funkcje rekreacyjne oraz podnosi walory estetyczne miasta. W Gdyni wyróżnia się dwie podstawowe kategorie terenów zielonych. Pierwszą stanowi zieleń nienormowana, obejmująca lasy oraz użytki rolne, takie jak pola, łąki, pastwiska i sady. Drugą kategorię stanowi zieleń normowana, do której zalicza się parki, skwery, zieleńce, ogródki jordanowskie, osiedlowe place zabaw, cmentarze, rodzinne ogrody działkowe oraz zieleń dydaktyczną.

W celu zachowania najcenniejszych walorów przyrodniczych wprowadzono różnorodne formy ochrony przyrody. Do najważniejszych należą:

- parki narodowe,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- rezerваты przyrody,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów,
- indywidualne formy ochrony przyrody, takie jak:
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

W obrębie granic administracyjnych Gdyni znajdują się 3 rezerваты, część Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, 49 pomników przyrody oraz kilka innych obiektów cennych przyrodniczo.

Trójmiejski Park Krajobrazowy

Trójmiejski Park Krajobrazowy został utworzony w 1979 r. na mocy uchwały nr XVI/89/79 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku. Obecnie jego powierzchnia wynosi 19 930 ha. Park obejmuje część wysoczyzny morenowej Pojezierza Kaszubskiego wraz z jej strefą krawędziową, w obrębie której występują liczne formy erozyjne tworzące wyjątkowo atrakcyjne pod względem geomorfologicznym i krajobrazowym doliny.

Dominującymi zbiorowiskami roślinnymi są lasy bukowe, grądowe oraz bukowo-dębowe, natomiast w dnach dolin występują lasy łęgowe oraz olszowo-jesionowe.

Na terenie Parku, w granicach administracyjnych Gdyni, znajdują się rezerваты przyrody: Kępa Redłowska, Kacze Łęgi, Cisowa oraz Łęg nad Sweliną, a także liczne pomniki przyrody. Położenie Parku oraz bogactwo jego walorów przyrodniczych sprawiają, że jest on jednym z najcenniejszych obszarów przyrodniczych Pomorza i doskonałym miejscem do uprawiania turystyki oraz poznawania przyrody Gdyni.

Lasy

Lasy stanowią największą część terenów zielonych Gdyni. Większość z nich znajduje się w granicach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, tworząc jeden z najcenniejszych kompleksów leśnych na Pomorzu. Pozostałe lasy, będące własnością komunalną lub prywatną, uzupełniają system terenów zielonych miasta.

Gdyńskie lasy mają charakter mieszany, z przewagą gatunków liściastych. Ich wyjątkową cechą jest bezpośrednie sąsiedztwo z zabudową mieszkaniową. Niektóre dzielnice, takie jak Witomino, Chwarzno-Wiczlino, Demptowo czy Pustki Cisowskie-Demptowo, są niemal otoczone terenami leśnymi. Stanowi to niewątpliwą atut dla mieszkańców, zapewniając dogodne warunki do wypoczynku i rekreacji. Jednocześnie intensywne użytkowanie lasów powoduje presję na środowisko, prowadząc miejscami do degradacji runa leśnego i drzewostanu.

Na szczególną uwagę zasługują także mniejsze kompleksy leśne, położone poza zwartym obszarem Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Pełnią one ważne funkcje przyrodnicze jako enklawy zieleni, sprzyjające zachowaniu różnorodności biologicznej. Porastając tereny o znacznym nachyleniu, chronią je przed erozją, a w rozwijających się częściach miasta stanowią cenny element systemu terenów zielonych.

Klify

Najbardziej charakterystycznymi elementami przyrody Gdyni, występującymi wyłącznie w strefie nadmorskiej, są klify. Stanowią one jedno z najcenniejszych i najlepiej zachowanych naturalnych fragmentów wybrzeża. Długość linii brzegowej Gdyni wynosi około 15 km, a jej najbardziej malowniczą część tworzą właśnie klify.

Na ukształtowanie morskiej granicy miasta wpływają dwie kępy nadmorskie – Kępa Redłowska i Kępa Oksywska, będące częścią Półwyspu Kaszubskiego i stanowiące charakterystyczny element krajobrazu Gdyni. Pomiędzy ich cyplami – Cyplem Orłowskim od południa oraz Przylądkiem Oksywskim (Oksywską Głową) od północy – rozwinęły się port oraz śródmieście Gdyni.

Kępa Redłowska ma kształt kopulasty, a jej najwyższe wzniesienie osiąga 90,8 m n.p.m. Nadmorskie stoki opadają stromo ku Zatoce Gdańskiej, tworząc klify o wysokości dochodzącej do 60 m. Ich najbardziej charakterystycznymi fragmentami są Cyfel Orłowski, położony w pobliżu ujścia rzeki Kaczej, oraz Cyfel Redłowski w rejonie Polanki Redłowskiej. Są to klify aktywne, nieustannie poddawane działaniu fal morskich. Proces abrazji powoduje stopniowe cofanie się brzegu oraz osuwanie fragmentów skarp, szczególnie po silnych sztormach. W efekcie na wąskiej plaży pozostają większe kamienie i głazy, podczas gdy drobniejszy materiał jest zabierany przez morze. Spacer tym odcinkiem wybrzeża bywa miejscami utrudniony.

Na odcinkach, gdzie występują klify martwe, częściowo porośnięte roślinnością, u ich podnóża tworzą się niewielkie plaże zbudowane z piasku, umożliwiające wypoczynek nad morzem. Dojście do klifów możliwe jest zarówno od strony ul. Orłowskiej, jak i Bulwarem Nadmorskim prowadzącym ze śródmieścia Gdyni.

Kępa Oksywska jedynie swoją południowo-wschodnią częścią znajduje się w granicach administracyjnych Gdyni. W rejonie Przylądka Oksywskiego jej krawędzie wznoszą się na wysokość od około 40 do 60 m n.p.m. Większość klifów Kępy Oksywskiej ma obecnie charakter martwy, głównie za sprawą umocnień brzegowych ograniczających proces abrazji. Odcinek wybrzeża od Babich Dołów do Oksywia zachował wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze, stanowiąc jedno z najatrakcyjniejszych miejsc spacerowych na terenie Gdyni.

Tereny hydrogeniczne

Tereny hydrogeniczne Gdyni obejmują przede wszystkim zbiorowiska szuwarowe, torfowiskowe oraz wilgotne łąki i pastwiska. W większości stanowią niewielkie enklawy otoczone terenami rolnymi lub zurbanizowanymi, narażone na presję związaną z działalnością człowieka.

Najcenniejszym elementem tych obszarów są torfowiska, pełniące funkcję naturalnych zbiorników retencyjnych i mające istotny wpływ na lokalny mikroklimat. Wyróżniają się również bogactwem flory i fauny, dlatego wymagają szczególnej ochrony. Osuszanie terenów podmokłych oraz zmiany stosunków wodnych prowadzą do ich stopniowej degradacji i zmniejszania powierzchni.

Największe i najcenniejsze ekosystemy torfowiskowe występują w zachodniej części Gdyni, przede wszystkim w rejonie Wiczlina. Obszary te należą do najwartościowszych przyrodniczo terenów miasta i stanowią ważne miejsca zachowania różnorodności biologicznej.

Rozległe siedliska wilgotne i bagienne występują również w obrębie Pradoliny Kaszubskiej. Dominują tam wilgotne łąki i pastwiska, które wykształciły się w wyniku obniżenia poziomu wód gruntowych. Miejscami, między innymi w rejonie ul. Hutniczej i linii kolejowej SKM, zachowały się także zbiorowiska torfowiskowe i szuwarowe. Tereny te podlegają silnej presji urbanizacyjnej, co powoduje stopniowe ograniczanie ich zasięgu.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne stanowią naturalne połączenia pomiędzy zalesioną wysoczyzną morenową i jej strefą krawędziową a strefą nadmorską. W Gdyni najlepiej zachowały się w południowej części miasta, w dolinach potoków: Swelini, Kolibianki i Kaczej. Południowa część Gdyni jest jedynym obszarem w aglomeracji trójmiejskiej, na którym zachowana została ciągłość powiązań przyrodniczych pomiędzy Trójmiejskim Parkiem Krajobrazowym a strefą brzegową Zatoki Gdańskiej, obejmującą między innymi lasy Kępy Redłowskiej oraz tereny zieleni Sopotu. Obszar ten wyróżnia się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi.

Na obszarze Gdyni Zachód szczególnie cenne pod względem przyrodniczym są:

- górny odcinek doliny rzeki Kaczej wraz z obszarem źródłiskowym,
- dolina Potoku Wiczlińskiego,
- tereny leśne i podmokłe w rejonie Góry Donas, położone w zlewni Raduni.

Obszary te pełnią istotne funkcje ekologiczne, stanowiąc siedliska wielu gatunków roślin i zwierząt oraz zapewniając ciągłość powiązań przyrodniczych na terenie miasta..

Wartościowe zespoły ogrodowe i parkowe

Na terenie Gdyni znajduje się 8 zespołów zabytkowej zieleni, podlegających ochronie, są to:

1. Zespół dworsko-parkowy przy ul. Folwarczej 2 w Małym Kacku – na jego terenie znajduje się I Akademickie Liceum Ogólnokształcące. Drzewostan tworzą przede wszystkim rodzime gatunki drzew, takie jak buki, dęby, olsze, wierzby, cisy i topole. Występują tu również gatunki obcego pochodzenia, m.in. kasztanowce, daglezie i robinie akacjowe. Na terenie zespołu znajdują się dwa pomniki przyrody – kasztanowce zwyczajne – oraz wiele okazałych drzew osiągających rozmiary charakterystyczne dla drzew pomnikowych, m.in. buk o obwodzie pnia 135 cm.

2. Zespół dworsko-parkowy przy Al. Zwycięstwa 291 (Orłowo, Kolibki) – obejmuje historyczny zespół dworski wraz z parkiem, zwanym „Parkiem Marysieńki”. Obecnie na jego terenie funkcjonują między innymi ośrodki jeździeckie oraz stajnie Straży Miejskiej w Gdyni.

Drzewostan tworzą przede wszystkim gatunki rodzime, takie jak klon zwyczajny, buk zwyczajny, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, jesion wyniosły i klon jawor, z niewielką domieszką gatunków obcego pochodzenia, m.in. kasztanowca zwyczajnego. We wschodniej części parku rośnie okazały jesion wyniosły o rozmiarach charakterystycznych dla drzewa pomnikowego. Zespół dworsko-parkowy w Kolibkach należy do najcenniejszych zabytkowych założeń parkowych na terenie Gdyni.

3. Historyczny zespół urbanistyczny Kamiennej Góry – obejmuje obszar Kamiennej Góry, na który składają się rozległe tereny zieleni (Park Kamienna Góra oraz porośnięte roślinnością skarpy klifowe od strony Zatoki Gdańskiej) oraz dzielnica willowa z licznymi rezydencjami, wzniesionymi głównie w okresie międzywojennym.

Na terenach zielonych zachowały się fragmenty naturalnych drzewostanów porastających klify i stoki wzgórz. Dominują tu buki i klony, a często spotkać można również dęby, czereśnie, jarząbki oraz graby. W części zagospodarowanej, zarówno na terenach zielonych, jak i w otoczeniu zabytkowych willi, licznie występują drzewa i krzewy ozdobne, m.in. klon jesionolistny, cyprysiki, żywotniki oraz ozdobne odmiany cisów i jałowców.

4. Pensjonat „Belweder” przy ul. Korzeniowskiego 9 (Kamienna Góra) – teren wokół zabytkowego obiektu zachował charakter swobodnej zieleni z pojedynczymi okazami starych drzew, m.in. brzozy brodawkowatej, klonu zwyczajnego i dębu, oraz młodszymi nasadzeniami, takimi jak orzech włoski i kasztanowiec zwyczajny.

5. „Stary Dwór” przy ul. Korzeniowskiego 12 (Kamienna Góra) – po historycznym obiekcie pozostał teren z pojedynczymi starymi drzewami, wśród których wyróżnia się lipa drobnolistna, oraz młodszy egzemplarz klonu zwyczajnego i jesionu wyniosłego.

6. Willa z ogrodem tarasowym przy ul. Sienkiewicza 37 (Kamienna Góra) – willa z ogrodem tarasowym przy ul. Sienkiewicza 37 (Kamienna Góra) – zabytkowa willa otoczona jest tarasowym ogrodem, w którym rosną okazałe lipy i jesiony. W drzewostanie występują również buki, czereśnie oraz liczne gatunki krzewów ozdobnych. Zespół stanowi cenny element historycznego układu urbanistycznego Kamiennej Góry.

7. Krajobrazowy ogród z historycznym ogrodzeniem przy ul. 3 Maja, u zbiegu z ul. 10 Lutego (Śródmieście) – zachowany teren zieleni położony na zapleczu zabudowy śródmiejskiej. W drzewostanie dominują stare drzewa owocowe, przede wszystkim jabłonie, wiśnie i grusze. Występują tu również wierzby płaczące, topole włoskie, głogi szkarłatne oraz liczne krzewy ozdobne.

8. Zieleniec z historycznym ogrodzeniem przy ul. Świętojańskiej, u zbiegu z ul. Armii Krajowej (Śródmieście) – teren zieleni otaczający Bazylikę Mniejszą pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski. Występują tu liczne drzewa i krzewy ozdobne, m.in. daglezie, cyprysniki, jałowce, żywotniki i tawuły, a także rodzime gatunki drzew, przede wszystkim lipy i klony.

Tereny zieleni miejskiej

Gdynia dysponuje stosunkowo niewielką liczbą ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej, takich jak parki, skwery i zieleńce. Stanowią one ważny element przestrzeni miejskiej, pełniąc funkcje przyrodnicze, rekreacyjne, krajobrazowe oraz poprawiając jakość życia mieszkańców. Oprócz terenów objętych ochroną konserwatorską na szczególną uwagę zasługują:

- **tereny zieleni Skweru Kościuszki wraz z otoczeniem ul. Waszyngtona i ul. Borchardta** – jeden z najbardziej reprezentacyjnych obszarów Gdyni, oferujący rozległe tereny spacerowe oraz widok na port i Zatokę Gdańską;
- **aleja bukowa wzdłuż Al. Piłsudskiego** – tworzą ją dwa szpalery buków czerwonych rosnących na szerokim pasie zieleni pomiędzy ul. Bema i ul. Tetmajera;
- **zabytkowe aleje przy ul. Miodowej i ul. Kasztanowej w Orłowie** – lipowo-klonowa oraz kasztanowcowa, będące pozostałością historycznego układu dróg prowadzących do zespołu pałacowo-parkowego w Kolibkach. Rosnące tu drzewa należą do najokazalszych egzemplarzy w tej części miasta.

Istotnym elementem krajobrazu Gdyni jest również zieleń przyuliczna. Szpalery drzew towarzyszą wielu ulicom miasta, poprawiając estetykę przestrzeni, ograniczając hałas i zanieczyszczenie powietrza oraz tworząc dogodne warunki dla rozwoju miejskiej przyrody.

II. Obiekty przyrodnicze

Rezerваты przyrody

Kępa Redłowska – rezerwat przyrody o powierzchni **118,16 ha**, utworzony w 1938 r. w celu ochrony nadmorskiego krajobrazu klifowego oraz naturalnych lasów bukowych. Jest pierwszym rezerwatem przyrody utworzonym na Pomorzu i jednym z najstarszych w Polsce. Na jego terenie występują cenne zbiorowiska leśne oraz stanowiska jarząba szwedzkiego, a klify stanowią jeden z najbardziej charakterystycznych elementów krajobrazu Gdyni.

Kacze Łęgi – rezerwat leśno-florystyczny o powierzchni **8,97 ha**, utworzony w 1983 r. w dolinie rzeki Kaczej. Obejmuje fragment dobrze zachowanego lasu łęgowego z okazałym drzewostanem oraz licznymi drzewami o wymiarach pomnikowych. Celem ochrony jest zachowanie naturalnych zbiorowisk łęgowych charakterystycznych dla dolin niewielkich rzek Pomorza.

Cisowa – rezerwat leśny o powierzchni **24,76 ha**, utworzony w 1983 r. dla ochrony fragmentów żyznej buczyny pomorskiej oraz łąki jesionowo-olszowego, a także stanowisk wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin.

Łęg nad Sweliną – rezerwat przyrody o powierzchni **13,40 ha**, utworzony w 2022 r. na pograniczu Gdyni i Sopotu. Obejmuje dolinę potoku Swelinia z dobrze zachowanymi lasami łęgowymi oraz cennymi siedliskami wilgotnymi. Celem ochrony jest zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych i dolinnych oraz związanej z nimi różnorodności biologicznej.

2. Pomniki przyrody

Na terenie Gdyni znajduje się 80 pomników przyrody. Wśród nich jest 45 pojedynczych drzew, 7 grup drzew, 7 głązów narzutowych, 4 grupy głązów narzutowych oraz 2 pnącza. Szczegółowy wykaz pomników przyrody występujących na terenie Gdyni przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela nr 1. Pomniki przyrody w Gdyni

Lp.	Pomnik przyrody	Nazwa naukowa	Lokalizacja	Parametry	Data ustanowienia
1	Dąb szypułkowy „Dewajtis”	<i>Quercus robur</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 25h	wys. 30 m; obw. 3,82 m	31.01.1955
2	Dąb szypułkowy „Dąb Marysieńki”	<i>Quercus robur</i>	Orłowo Park Kolibki	wys. 26 m; obw. 5,97 m	31.12.1966
3	Buk zwyczajny 5 zrośniętych drzew	<i>Fagus sylvatica</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 53g	32 m / 1,94 m+ 1,47 m+2,05 m	30.10.1981
4	Świerk pospolity	<i>Picea abies</i>	Leśnictwo Witomino oddz. 223f	(38 m) / -- przewrócony martwy	21.06.1982
5	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	Leśnictwo Witomino oddz. 223a	wys. 32 m; obw. 3,39 m	21.06.1982
6	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	Leśnictwo Witomino oddz. 223c	wys. 42 m; obw. 3,68 m	21.06.1982
7	Sosna pospolita	<i>Pinus sylvestris</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 24j	wys. 36 m; obw. 3,28 m	30.09.1982
8	Brzoza brodawkowata	<i>Betula pendula</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 25j	wys. 30 m; obw. 2,68 m	30.09.1982
9	Modrzew europejski	<i>Larix decidua</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 24j	wys. 36 m; obw. 3,51 m	30.09.1982
10	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 21b	wys. 36 m; obw. 3,89 m	30.09.1982
11	Grab pospolity	<i>Carpinus betulus</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 25l	wys. 20 m; obw. 2,38 m	30.09.1982
12	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	Redłowo Ulica Kombatantów 12A	wys. 28 m; obw. 5,33 m	30.09.1982
13	Modrzew europejski	<i>Larix decidua</i>	Leśnictwo Sopot, Obr. Oliwa, oddział 32a/d	40 m / 2,9 m5 i 40 m / 2,94 m	30.09.1982
14	Kasztanowiec pospolity	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Orłowo Park Kolibki	wys. 16 m; obw. 4,40 m	21.06.1982
15	Kasztanowiec pospolity	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Orłowo, park, Ulica Folwarczna	14 m / 4,07 m i 14 m / 3,25 m	21.06.1982
16	Sosna wejmutka	<i>Pinus strobus</i>	Leśnictwo Cisowa oddz. 210b	wys. 30 m; obw. 2,44 m	31.12.1986
17	głaz narzutowy		Leśnictwo Rogulewo oddz. 224j/m	1 m / 6,1 m / 2 m / 1,9 m	31.12.1986
18	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	Kamienna Góra, Ulica Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego 34	wys. 18 m; obw. 3,56 m	01.07.1988
19	Klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>		Kamienna Góra, Ulica Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego 34	wys. 16 m; obw. 2,36 m	01.07.1988
20	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	Kamienna Góra, Ulica Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego 30	wys. 24 m; obw. 4,52 m	01.07.1988
21	głaz narzutowy		Leśnictwo Cisowa oddz. 180f	1,8 m / 10 m / 3,3 m / 2,5 m	29.03.1991
22	głaz narzutowy		Leśnictwo Dębogórze oddz. 121i	1,8 m / 10 m / 3,3 m / 2,6 m	29.03.1991
23	Bluszcz pospolity pnącze na dębie	<i>Hedera helix</i>	Leśnictwo Sopot oddz. 238i	18 m / 0,47 m i 0,34 m	13.01.1996
24	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	Leśnictwo Sopot oddz. 240a	wys. 28 m; obw. 3,57 m	13.01.1996
25	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	Leśnictwo Sopot oddz. 237r	wys. 20 m; obw. 3,98 m	13.01.1996
26	Sosna wejmutka	<i>Pinus strobus</i>	Leśnictwo Zwierzyniec oddz. 255d	wys. 30 m; obw. 2,20 m	13.01.1996
27	Świerk pospolity	<i>Picea abies</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 25j	wys. 36 m; obw. 2,76 m	13.01.1996
28	Modrzew europejski	<i>Larix decidua</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 24b	wys. 34 m; obw. 3,25 m	13.01.1996
29	Daglezja zielona	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 42b	wys. 46 m; obw. 3,54 m	13.01.1996
30	Daglezja zielona	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 42a	wys. 46 m; obw. 3,34 m	13.01.1996
31	Sosna pospolita	<i>Pinus sylvestris</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 23a	wys. 34 m; obw. 3,47 m	13.01.1996
32	Sosna pospolita	<i>Pinus sylvestris</i>	Leśnictwo Cisowa oddz. 139g	wys. 30 m; obw. 2,73 m	13.01.1996
33	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	Działki Leśne pas leśny między Ulica Nowogrodzką i Ulica Mazurską	wys. 26 m; obw. 3,61 m	13.01.1996
34	Tulipanowiec amerykański	<i>Liriodendron tulipifera</i>	Leśnictwo Rogulewo oddz. 169m	wys. 16 m; obw. 3,29 m	09.05.1998
35	Żywotnik olbrzymi „Kępa żywotnika”	<i>Thuja plicata</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 25m	pow. 0,14ha, wys. 2-24 m obw. 0,7-2,02 m	09.05.1998
36	Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 9a	wys. 30 m; obw. 4,34 m	09.05.1998
37	Daglezja zielona	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 2g	wys. 36 m; obw. 3,26 m	09.05.1998

Lp.	Pomnik przyrody	Nazwa naukowa	Lokalizacja	Parametry	Data ustanowienia
38	Buk zwyczajny 2 zrośnięte buki	<i>Fagus sylvatica</i>	Leśnictwo Gołębiewo przy wiadukcie, oddział 10b	20 m / 1,82 m+ 2,17 m	09.05.1998
39	Modrzew europejski	<i>Larix decidua</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 23a	wys. 32 m; obw. 3,12 m	09.05.1998
40	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	Redłowo u zbiegu z Ulicą Cykowskiego i Powst. Wielkopolskiego	wys. 20 m; obw. 4,05 m	31.12.2000
41	Brzoza brodawkowata z brodawką	<i>Betula pendula</i>	Leśnictwo Cisowa oddz. 203j	wys. 20 m; obw. 1,55 m	31.12.2000
42	Brzoza brodawkowata	<i>Betula pendula</i>	Leśnictwo Cisowa oddz. 202h	wys. 30 m; obw. 2,27 m	31.12.2000
43	Bluszcz pospolity pnące na dębie	<i>Hedera helix</i>	Leśnictwo Cisowa oddz. 139f	15 m / ok, 0,3 m	31.12.2000
44	głaz narzutowy		Leśnictwo Cisowa oddz. 163l	0,9 m / 5,5 m / 1,5 m / 1,3 m	31.12.2000
45	głaz narzutowy		Leśnictwo Cisowa oddz. 165b	1,3 m / 5,9 m / 1,7 m / 1,5 m	31.12.2000
46	głaz narzutowy		Leśnictwo Cisowa oddz. 164b	0,9 m / 5,5 m / 1,5 m / 1,2 m	31.12.2000
47	głaz narzutowy		Leśnictwo Cisowa oddz. 164b	0,9 m / 6,1 m / 2,1 m / 1,5 m	31.12.2000
48	4 głazy narzutowe „Muminki”		Leśnictwo Cisowa oddz. 163l	I 1,4 m / 10 m / 3 m / 2,5 m II 1,1 m / 6,5 m / 2,5 m / 1 m III 1 m / 4,6 m / 1,5 m / 1,1 m IV 1,3 m / 6,3 m / 1,8 m / 1,2 m	31.12.2000
49	3 głazy narzutowe		Leśnictwo Cisowa oddz. 164bj	1,2 m / 6,2 m / 1,6 m / 1,4 m	31.12.2000
50	2 głazy narzutowe „Pawet i Gawet”		Leśnictwo Cisowa oddz. 163i	Pawet 1,2 m / 7,2 m / 2,1 m / 1,9 m Gawet 1 m / 6 m / 1,8 m / 1,7 m	31.12.2000
51	2 głazy narzutowe		Leśnictwo Cisowa oddz. 163j	I 0,9 m / 4,8 m / 1,5 m / 1,2 m II 0,8 m / 5 m / 1,7 m / 1 m	31.12.2000
52	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	Działki Leśne Ulica Królewiecka 8	wys. 18 m; obw. 4,3 m	01.03.2001
53	grupowy pomnik przyrody: 10 dębów szypułkowych i 1 dąb bezszypułkowy		Orłowo Aleja Zwycięstwa na wysokości Kolibek, pas środkowy	wys. 12-20 m; obw. 15,4-3,9 m	01.03.2001
54	Grupowy pomnik przyrody: Aleja 45 kasztanowców pospolitych (obecnie 42)		Orłowo Ulica Kasztanowa	wys. 8-17 m; obw. 1,50- 3,17 m	01.03.2001
55	Grupowy pomnik przyrody: Aleja 20 lip drobnolistnych (obecnie 14) i 7 klonów pospolitych (obecnie 6)		Orłowo Ulica Miodowa	Lipy: 7-20 m / 1,4- 3,45 m Klony: 9-18 m / 1,5- 2,6 m	01.03.2001
56	Kasztanowiec pospolity	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Orłowo Aleja Zwycięstwa 207A	wys. 12 m; obw. 2,97 m	01.03.2001
57	Buk zwyczajny	<i>Fagus sylvatica</i>	Wielki Kack Ulica Górnicza 39	wys. 14 m; obw. 3,49 m	01.03.2001
58	Czereśnia ptasia	<i>Prunus avium</i>	Leśnictwo Sopot oddz. 240a	wys. 28 m; obw. 2,07 m	24.05.2007
59	Daglezja zielona	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 53a	wys. 36 m; obw. 3,21 m	24.05.2007
60	Daglezja zielona	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 53b	36 m / brak dostępu, z poprzednieg o pomiaru: 3,17 m	24.05.2007
61	Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>	Leśnictwo Cisowa oddz. 133i	wys. 30 m; obw. 3,95 m	24.05.2007
62	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	Leszczynki Ulica Morska 118	wys. 18 m; obw. 5,18 m	24.05.2007
63	Sosna czarna	<i>Pinus nigra</i>	Kamienna Góra Ulica Sienkiewicza 27	16 m / 1,52 m+ 1,95 m	24.05.2007
64	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	Wielki Kack Ulica Orna 67	wys. 20 m; obw. 6,24 m	16.08.2008
65	Jesion wyniosły „Króla Jana”	<i>Fraxinus excelsior</i>	Zespół dworsko-parkowy Kolibki, działka 115/8 km 83 GD	- / 6,1 m	05.05.2012
66	Brzoza brodawkowata	<i>Betula pendula</i>	Leśnictwo Gołębiewo oddz. 25b, działka nr 25/3 KM 12 OS	- / 1,6 m	12.08.2014
67	grupowy pomnik przyrody składający się z 9 drzew: I. 6 wiązków holenderskich <i>Ulmus × hollandica</i> ; II. 2 klonów pospolitych III. buk zwyczajny	<i>Ulmus × hollandica</i> ; <i>Acer platanoides</i> ; <i>Fagus sylvatica</i>	Orłowo, Ulica Spacerowa 9,	I 10 m- 16 m / 1,46 m- 3,14 m II 10 m- 12 m / 2,03 m- 2,59 m III 20 m / 3,06 m	08.02.2017
68	grupowy pomnik przyrody składający się z 3 drzew: I. 2 lip	<i>Tilia cordata</i> ; <i>Thuja plicata</i>	Orłowo, Ulica Orłowska 8,	I 14 m / 2,84 m i 16 m / 3,7 m II 16 m / 1,31 m+ 1,82 m	08.02.2017

Lp.	Pomnik przyrody	Nazwa naukowa	Lokalizacja	Parametry	Data ustanowienia
	drobnolistnych II. żywotnika olbrzymiego				
69	grupowy pomnik przyrody składający się z 3 lip drobnolistnych	<i>Tilia cordata</i>	Ulica Zielona 34	14 m / 2,26 m, 16 m / 3,14 m i 14 m / 2,7 m	08.02.2017
70	grupowy pomnik przyrody składający się z 14 jarząbów szwedzkich	<i>Sorbus intermedia</i>	Ulica Morska 77 działki nr 900 i nr 902 obręb 0015 Grabówek	8 m-12 m / 1,16 m- 1,78 m	08.02.2017
71	grupowy pomnik przyrody składający się z 4 lip drobnolistnych	<i>Tilia cordata</i>	Ulica Chwarznieńska, działka nr 236 obręb 0011 Chwarzno-Wiczlino	8 m-10 m / 1,6 m-2,64 m	08.02.2017
72	grupowy pomnik przyrody składający się z 3 daglezi zielonych	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Ulica Chwarznieńska, działka nr 1857 obręb 0011 Chwarzno-Wiczlino	16 m / 2,27 m, 18 m / 3,03 m, i 18 m / 2,15 m	08.02.2017
73	Topola biała	<i>Populus alba</i>	Ulica Orłowska, działka nr 2462 obręb 0022 Orłowo	wys. 12 m; obw. 3,37 m	08.02.2017
74	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	Ulica Orłowska 8 działka nr 2208 obręb 0022 Orłowo	wys. 14 m; obw. 2,48 m	08.02.2017
75	Żywotnik olbrzymi	<i>Thuja plicata</i>	Ulica Inżynierska 66, działka nr 522 obręb 0022 Orłowo	wys. 10 m; obw. 3,11 m	08.02.2017
76	Dąb bezszypułkowy „Apollo”	<i>Quercus petraea</i>	Ulica Apollina, przy nr 31; działka nr 1188, obręb 0011 Chwarzno-Wiczlino	wys. 16 m; obw. 2,92 m	28.06.2023
77	Dąb bezszypułkowy „Gustaw”	<i>Quercus petraea</i>	Ulica gen. Gustawa Orlicz-Dreszera; działki nr 1245/2 i 1347, obręb 0018 Leszczynki	wys. 20 m; obw. 3,62 m	28.06.2023
78	Grupa 4 jarząbów szwedzkich „Witomińskie Stońca”	<i>Sorbus intermedia</i>	Ulica Stłoneczna, naprzeciwko nr 46 i 48; działka nr 162/1, obręb 0029 Witomino-Leśniczówka	wys. po 11 m; obw. 2,07 m, 2,08 m, 2,00 m i 1,80 m	28.06.2023
79	Lipa drobnolistna „Złota”	<i>Tilia cordata</i>	Najbliższa nieruchomości: Ulica Starochwaszczyńska 49; działka nr 73, obręb 0027 Wielki Kack	wys. 22 m; obw. 3,82 m	28.06.2023
80	Lipa drobnolistna „Hanna”	<i>Tilia cordata</i>	Ulica Wiklinowa, przy nr 1; działka nr 489, obręb 0024 Pustki Cisowskie	wys. 17 m; obw. 2,59 m	28.06.2023

Źródła: Gminny rejestr pomników przyrody (75 pozycji, dane do 2017 r.) oraz Uchwała nr LIV/1660/23 Rady Miasta Gdyni z dnia 28 czerwca 2023 r. (5 pozycji).

III. Obiekty krajoznawcze

1. Zabytki

Tabela nr 2. Zespoły i obiekty zabytkowe ujęte w Kanonie krajoznawczym Gdyni

Lp.	Określenie obiektu	Adres / lokalizacja	Dzielnica	Nr w rejestrze	Data wpisu
1	Zespół urbanistyczny Kamiennej Góry	—	Kamienna Góra	A-1083	8.02.1985
2	Zespół dworski w Małym Kacku	Ulica Folwarczna 2 i 11	Mały Kack	A-12	11.10.1946
3	Zespół dworski w Kolibkach	Aleja Zwycięstwa 291	Orłowo (Kolibki)	A-1004	11.05.1982
4	Osada rzemieślnicza w Małym Kacku	Ulica Boczna – Aleja Zwycięstwa	Mały Kack	A-995	10.09.1981
5	Zespół ruralistyczno-kuracyjny Orłowa	rejon Ulicy Orłowskiej	Orłowo	A-1005	11.05.1982
6	Zespół ruralistyczny dawnej wsi Wielki Kack	rejon Ulicy Źródło Marii	Wielki Kack	A-1195	27.11.1987
7	Zespół ruralistyczny dawnej wsi Oksywie	rejon Ulicy Muchowskiego	Oksywie	A-1196	16.02.1987
8	Dom Antoniego Abrahama, obecnie oddział Muzeum Miasta Gdyni	Ulica Starowiejska 30	Śródmieście	A-496	10.11.1969
9	Budynek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, obecnie siedziba Polskich Linii Oceanicznych	Ulica 10 Lutego 24	Śródmieście	A-618	5.07.1972
10	Kamienica Orłowskich	Ulica Świętojańska 68	Śródmieście	A-1022	30.03.1983
11	Kamienica A. Jurkowskiego	Skwer Kościuszki 16	Śródmieście	A-1028	30.06.1983
12	Dom mieszkalny Funduszu Emerytalnego Banku Gospodarstwa Krajowego „Bankowiec”	Ulica 3 Maja 27–31 / Ulica Stefana Batorego 26	Śródmieście	A-1036	21.10.1983
13	Zespół Hal Targowych	Ulica Wójta Radtkego 38	Śródmieście	A-1044	15.12.1983
14	Kościół parafialny pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski wraz z zielenicem i ogrodzeniem	Ulica Świętojańska	Śródmieście	A-1049	25.01.1984
15	Budynek Banku Polskiego	Ulica 3 Maja 25 / Ulica 10 Lutego 20–22	Śródmieście	A-1061	11.07.1984; 1.07.1993

Lp.	Określenie obiektu	Adres / lokalizacja	Dzielnica	Nr w rejestrze	Data wpisu
16	Kamienica Hunsdorfów	Ulica Starowiejska 7 / Ulica Abrahama 2	Śródmieście	A-1160	30.04.1987
17	Kamienica Krenskich	Ulica Świętojańska 55 / Ulica Żwirki i Wigury	Śródmieście	A-1161	30.04.1987
18	Dom Żeglarza Polskiego, obecnie Uniwersytet Morski w Gdyni	Aleja Jana Pawła II 3	Śródmieście	A-1150	23.03.1987
19	Dom Marynarza Szwedzkiego	Ulica Jana z Kolna 25	Śródmieście	A-1155	25.03.1987
20	Budynek Sądu Rejonowego	Plac Konstytucji 5 / Ulica Wójta Radtkego 44	Śródmieście	A-1258	28.09.1988
21	Hotel „Bristol”, obecnie „Lark”	Ulica Starowiejska 1	Śródmieście	A-1597	29.04.1996
22	Klasztor Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo	Ulica Starowiejska 2	Śródmieście	A-1300	28.12.1989
23	Elewator zbożowy w porcie	Nabrże Indyjskie	Port	A-1306	5.04.1990
24	Dworzec Morski, obecnie Muzeum Emigracji	Ulica Polska 1	Port	A-1307	24.04.1990
25	Chłodnia portowa	Ulica Polska 20	Port	A-1319	20.08.1990
26	Magazyn długoterminowy „H” w porcie	Ulica Polska 17	Port	A-1311	7.05.1990
27	Dom mieszkalny	Ulica Starowiejska 10A	Śródmieście	A-1535	10.04.1995
28	Dom wójta Jana Radtkego	Ulica 10 Lutego 2	Śródmieście	A-1610	26.11.1996
29	Kamienica Pręczkowskich z dawnym kinem „Polonia”	Skwer Kościuszki 10–12 / Ulica Żeromskiego 49	Śródmieście	A-1617	19.12.1996
30	Willa „Szumka” z ogrodem	Ulica Sienkiewicza 37	Kamienna Góra	A-852	22.11.1976
31	Willa „Otok”	Ulica Sędzickiego 24	Kamienna Góra	A-934	7.12.1978
32	Dom mieszkalny „Opolanka”	Ulica Piotra Skargi 9	Kamienna Góra	A-972	31.07.1979
33	Willa dwurodzinna	Ulica Korzeniowskiego 25 i 25A	Kamienna Góra	A-1021	30.03.1983
34	Willa „Sadyba”	Ulica Sieroszewskiego 8	Kamienna Góra	A-1030	1.08.1983
35	Willa „Sokola”	Ulica Sieroszewskiego 7	Kamienna Góra	A-1031	1.08.1983
36	Willa modernistyczna	Ulica Sieroszewskiego 1A	Kamienna Góra	A-1032	1.08.1983
37	Willa „Szczęść Boże”	Ulica Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego 6	Kamienna Góra	A-1083	30.10.1983
38	Budynek Zarządu Kwaterunkowego, dawniej siedziba firmy „Polskarob”, wraz z garażem	Ulica Korzeniowskiego 8	Kamienna Góra	A-1052	15.05.1984
39	Willa „Orla”	Ulica Kasprowicza 2	Kamienna Góra	A-1051	20.03.1984
40	Willa „Zosieńka”	Ulica Sędzickiego 22	Kamienna Góra	A-1071	4.12.1984
41	Willa „Poznanianka”	Ulica Sędzickiego 16	Kamienna Góra	A-1143	3.03.1987
42	Hotel „Polska Riwiera”, obecnie Klub Marynarki Wojennej	Ulica Zawiszy Czarnego 1	Kamienna Góra	A-1688	19.01.1999
43	Willa	Ulica Tetmajera 1	Wzgórze Św. Maksymiliana	A-1041	30.11.1983
44	Zajazd Adlera, obecnie Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych	Ulica Orłowska 8	Orłowo	A-933	7.12.1978
45	Willa „Weneda”	Ulica Przebendowskich 1	Orłowo	A-1007	15.05.1982
46	Pensjonat „Gryf”	Ulica Przemysława 6	Orłowo	A-1037	21.10.1983
47	Dom Kuracyjny, obecnie budynek mieszkalny	Ulica Orłowska 2	Orłowo	A-1064	18.09.1984
48	Willa modernistyczna	Ulica Inżynierska 111	Orłowo	A-1154	25.03.1987
49	Zespół budynków dawnej Szkoły Morskiej, obecnie Uniwersytet Morski w Gdyni	Ulica Morska 83	Grabówek	A-1153	25.03.1987
50	Dwór ze stajnią	Ulica Chylońska 112A	Chylonia	A-1141	20.01.1987
51	Dawna szkoła elementarna, obecnie Szkoła Podstawowa nr 10	Ulica Lubawska 4	Chylonia	A-1164	30.04.1987
52	Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła wraz z cmentarzem	Ulica Arciszewskich	Oksywie	A-1605	16.08.1996

Źródło weryfikacji: wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego, stan na 31 grudnia 2025 r. Zachowano zakres i kolejność obiektów z wydania Kanonu z 2004 r.; zaktualizowano nazwy, adresy, numery rejestru i nazwy instytucji.

OBIEKT WPISANY DO REJESTRU ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH W GDYNI

Nr rejestru: 12

Blok mieszkalny

Gdynia, ul. 3 Maja 27–31, ul. Stefana Batorego 26, ul. 10 Lutego

Budynek wzniesiono w latach 1936–1938 według projektu arch. Stanisława Ziółkowskiego dla Funduszu Emerytalnego Banku Gospodarstwa Krajowego. Usytuowany jest w zwartej zabudowie, we wschodniej pierzei ul. 3 Maja (nr 27–31), na odcinku pomiędzy ul. 10 Lutego a ul. Stefana Batorego.

Modernistyczny blok mieszkalny z usługowym parterem i podziemnym garażem założono na rzucie obszernej litery „C”, w konstrukcji żelbetowej słupowo-belkowej. Stropy wykonano w technologii stalowo-ceramicznej, dach jest płaski, a budynek w całości podpiwniczony, z garażem podziemnym zlokalizowanym pod wewnętrznym dziedzińcem.

Blok ma zróżnicowaną wysokość – od pięciu do dziewięciu kondygnacji. Jest całkowicie podpiwniczony i wyposażony w schron. Usługowe przyziemie, całkowicie przeszklone od strony zachodniej i północnej (ul. 3 Maja i ul. 10 Lutego), oddzielone jest od kondygnacji mieszkalnych daszkiem pełniącym funkcję gzymsu. Szczególnie wyeksponowano narożniki budynku, będące jednocześnie narożnikami ulic. W narożniku ulic 10 Lutego i 3 Maja zastosowano schodkowe cofnięcie dwóch najwyższych kondygnacji oraz załamanie rzutu budynku, zaakcentowane półokrągłą zakończoną wieżą, stanowiącą najwyższy element obiektu. Od strony podwórza widoczny jest łukowy dach garażu z daszkiem nad świetlikiem.

Elewacja od strony ul. 3 Maja posiada horyzontalny układ okien z czterema pionami zdwojonych loggii. Wyłożona jest prostokątnymi płytami kremowego kamienia pińczowskiego.

Od strony podwórza elewację podzielono pionowo, akcentując pasy okien klatek schodowych, loggii i balkonów, natomiast przyziemie licowane jest płytkami glazurowanymi. Na dziedzińcu znajduje się żelbetowy świetlik podziemnego garażu, mający formę wyniesionej altany. Wjazd do garażu prowadzi od ul. Stefana Batorego.

We wnętrzu zachowały się oryginalna stolarka okienna i drzwiowa, marmurowe okładziny klatek schodowych oraz drewniane lamperie w mieszkaniach. Częściowo zmieniono układ przestrzenny lokali handlowych od strony ul. 10 Lutego. W każdej klatce schodowej znajdują się windy osobowe.

Budynek wyposażony jest w instalacje: wodociągowo-kanalizacyjną, elektryczną, centralnego ogrzewania oraz częściowo gazową.

2. Pomniki i tablice pamiątkowe

Pomniki:

1. Pomnik Harcerzy Gdyńskich – pomnik znajduje się u podnóża Kamiennej Góry, od strony ul. Świętojańskiej. Został poświęcony pamięci członków „Szarych Szeregów” oraz tajnego Hufca Harcerzy działającego w Gdyni podczas II wojny światowej.

Autorem projektu był inż. Klikiewicz, ówczesny kierownik Wydziału Architektury Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Gdyni. Pomnik wzniesiono w czynie społecznym w 1966 r., a uroczystego odsłonięcia dokonano 25 września tego samego roku.

Na betonowym tronie, pokrytym granitową okładziną, umieszczono płytę z białego cementu z napisem: „Gdyńskim harcerzom poległym w walce z hitlerowskim najeźdźcą w latach 1939–1945”.

2. Pomnik Henryka Sienkiewicza – pomnik usytuowany jest na Kamiennej Górze, na skwerze u zbiegu ulic: Sienkiewicza, Mickiewicza i Korzeniowskiego.

Wzniesiono go w latach 1930–1931 ze środków prywatnych. Pomnik stanowi odlew popiersia Henryka Sienkiewicza wykonany z metalu, ustawiony na niewielkim cokole o kwadratowej podstawie. Na cokole umieszczono metalową tablicę z napisem: „Henryk Sienkiewicz 1846–1916”.

3. Pomnik ludzi morza – pomnik znajduje się na terenie portu, przed historycznym budynkiem Dworca Morskiego, będącym obecnie siedzibą Muzeum Emigracji w Gdyni.

Inicjatorem jego budowy był gdyński portowiec Adam Smorek. Autorem koncepcji artystycznej był gdyński rzeźbiarz Wiktor Totkin, projekt techniczny opracował inż. Janusz Dębek, a głównym budowniczym pomnika był inż. Aleksander Biatecki, przy współpracy inż. Eugeniusza Reka. Prace kamieniarskie i rzeźbiarskie wykonali Kazimierz Lewkowski i Andrzej Niwczyk.

Pomnik odsłonięto 22 lipca 1965 r. Wszystkie prace wykonano w czynie społecznym.

Głównym elementem pomnika są cztery granitowe głazy o łącznej masie około 70 ton, wydobyte z dna morskiego podczas pogłębiania redy portu gdyńskiego. Głazy osadzono na betonowym cokole. Każdy z nich symbolizuje jedną z czterech grup ludzi związanych z morzem: portowców, stoczniowców, marynarzy i rybaków.

Na frontowej części pomnika wykuto napis „Ludziom Morza”, a obok umieszczono cytaty: „Dziś synowie się ni trwożą burz ni szumu morskich wód”.

Poniżej znajduje się napis „Gall Anonim, XII wiek”. Cytat jest przekładem fragmentu łacińskiej kroniki Galla Anonima autorstwa Franciszka Fenikowskiego. Nad napisem umieszczono wizerunek piastowskiego orła.

4. Pomnik ku czci obrońców i wyzwolicielei Gdyni – pomnik znajduje się na Cmentarzu Wojennym w Gdyni-Redłowie, na którym spoczywają żołnierze polegli podczas obrony Gdyni w 1939 r. oraz żołnierze Armii Czerwonej polegli w 1945 r.

Autorem pomnika jest rzeźbiarz prof. Adam Smolana. Montaż ukończono w maju 1968 r. Monument ma około 13 m wysokości i wykonany jest z blachy niklowo-wolframowej. Składa się z dwóch elementów tworzących formę przypominającą rozerwaną lufę armatnią.

U podnóża pomnika znajdują się dwie tablice. Na ciemnej marmurowej płycie po lewej stronie, obok wizerunku orła, umieszczono napis: „Bohaterskim obrońcom Gdyni poległym w walce z hitlerowskim najeźdźcą 1939 – Spółeczeństwo Gdyni”.

Po prawej stronie, obok pięcioramiennej gwiazdy, znajduje się inskrypcja w języku rosyjskim: „Stawa gierojam Sowietsoj Armii, pawszim w bojach za oswoboźdzeniej Polszy i goroda Gdyni 1945 – Graźdanie Gdyni”.

W południowo-zachodniej części cmentarza, w sąsiedztwie kwater żołnierzy Armii Czerwonej, znajduje się niski pomnik skomponowany z obrobionych brył szarego piaskowca.

Na jego frontowej ścianie wykuto napis w języku rosyjskim: „Wiecznaja pamiat´ gierojam, pawszim smiertju chrabrych w bojach za oswoboźdzeniej polskiego naroda ot hitlerowskich zachwaticzniej”.

Obok umieszczono emblemat pięcioramiennej gwiazdy. Na pozostałych płaszczyznach pomnika powtarza się napis: „Stawa gierojam”.

5. Pomnik poległych w I wojnie światowej – pomnik znajduje się przy ul. Działdowskiej, około 200 m od ul. Morskiej, w kierunku Leszczynek.

Jest to prawdopodobnie najstarszy pomnik na terenie Gdyni. Ma około 6 m wysokości i składa się z pięciostopniowej podstawy o wysokości około 1 m oraz czworokątnego cokotu o wysokości około 2,5 m. Na cokole ustawiono figurę stojącego Chrystusa z rozłożonymi ramionami. Cztery ściany cokotu zdobią marmurowe tablice z inskrypcjami.

Na tablicy od strony wschodniej umieszczono stylizowaną gałązkę z wstęgą oraz napis: „Ku czci i pamięci Najdroższym Ojcom, Synom i Braciom z parafii Chylonia, którzyście Ojczyźnie i ofierze oddali”.

Poniżej znajduje się napis: „Błogostaw Jezu tym, którzy serce Twe kochają”.

Na tablicy od strony południowej umieszczono napis: „Na froncie zachodnim w wojnie 1914–1920 polegli: Franciszek Potrykus, Franciszek Lubner, Paweł Berk, Konrad Kortas, Jan Hilderbrand, Paweł Damer, Paweł Reiter, Augustyn Kas, Franciszek Neumann, Paweł Denz, Teodor Semmerling, Jan Młyński, Teofil Berk, Augustyn Hilderbrandt, Jan Bissa, Jan Samp”.

Na tablicy od strony północnej znajduje się napis: „Na froncie wschodnim w wojnie 1914–1920 r. polegli: Ignacy Reiter, Józef Damer, Antoni Szymański, Antoni Falkowski, Leon Mietek, Paweł Kośnicki, Józef Bieszczak, Michał Schmidke, Józef Kuhn, Leon Węsierski, Augustyn Dominirski, Jan Jasiński, Franciszek Samp, Augustyn Schwichtenberg, Józef Rintz”.

Na tablicy od strony zachodniej umieszczono napis: „Na froncie zachodnim w wojnie 1914–1920 r. polegli: Franciszek Reiter, Józef Wittbrandt, Augustyn Lubn, Józef Bieszk, Franciszek Paszke, Jan Kollmetz, Józef Lubner, Antoni Rohda”.

Pomnik otoczony jest drewnianym ogrodzeniem.

6. Pomnik Antoniego Abrahama – pomnik znajduje się na Placu Kaszubskim. Odślonięto go 23 czerwca 2002 r.

Projekt architektoniczny monumentu, utrzymanego w konwencji realistycznej, opracował Bruno Wandtke. Ponadnaturalnej wielkości postać Antoniego Abrahama, nazywanego „królem Kaszubów”, wykonał rzeźbiarz Stanisław Szwechowicz.

Na cokole umieszczono napis: „Antoni Abraham 1869–1923. Syn ziemi kaszubskiej – bojownik o jej polskość”.

7. Pomnik Eugeniusza Kwiatkowskiego – pomnik znajduje się przy ul. 10 Lutego, pomiędzy ulicami Mściwoja i Władysława IV. Odślonięto go w 1994 r.

Monument przedstawiający prof. Eugeniusza Kwiatkowskiego (1888–1974), jednego z twórców portu i miasta Gdyni, jest dziełem rzeźbiarza Stanisława Szwechowicza. Obecnie pomnik stanowi element przestrzeni publicznej przy kompleksie biurowo-usługowym K2.

8. Pomnik otwierający Bulwar Nadmorski – pomnik znajduje się przy wejściu na Bulwar Nadmorski od strony Plaży Miejskiej.

Stanowi kompozycję wykonaną z metalu, przedstawiającą trzy stylizowane ryby. U podstawy umieszczono napis „Bulwar Nadmorski”.

Na pomniku znajduje się również inskrypcja: „Inwestor – Gdański Urząd Morski, wykonawca – Przedsiębiorstwo Budownictwa Inżynieryjno-Morskiego «Hydrobudowa-4», Gdańsk 1965–1968”.

Tablice i płyty pamiątkowe:

1. Głaz narzutowy „Ewa” z popiersiem Stefana Żeromskiego – pomnik znajduje się na skwerze u zbiegu ulic 10 Lutego i Świętojańskiej. W głazie narzutowym „Ewa” umieszczono metalową płaskorzeźbę przedstawiającą Stefana Żeromskiego. Poniżej znajduje się tablica z napisem: „W tym miejscu stał dom, w którym Stefan Żeromski w roku 1922 tworzył «Wiatr od morza»”.

Napis nawiązuje do domu rybaka Plichty, u którego pisarz wynajmował dwa pokoje podczas pobytu w Gdyni i pracował nad powieścią Wiatr od morza. Jeszcze przed II wojną światową miejsce to upamiętniono tablicą pamiątkową umieszczoną na budynku.

Dom oraz tablica zostały zniszczone podczas okupacji. Z oryginalnej tablicy ocalał jedynie fragment z popiersiem Stefana Żeromskiego, ukryty przez gdyńskich robotników w magazynie Morskiego Instytutu Rybackiego.

Odnaleziony fragment odstonięto w listopadzie 1945 r. w siedzibie ówczesnego Zarządu Morskiego w Gdyni, z okazji zjazdu dziennikarzy. Fundatorem przedwojennej tablicy był gdyński oddział Związku Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej.

W 1956 r. zachowane popiersie umieszczono ponownie w miejscu związanym z pobytem pisarza, osadzając je na głazie narzutowym „Ewa”. Głaz ten jest jednym z dwóch głazów, które przed II wojną światową znajdowały się po obu stronach wiaduktu kolejowego przy dawnej szosie Gdynia – Mały Kack.

2. Tablica pamiątkowa poświęcona Antoniemu Abrahamowi – tablica znajduje się na elewacji Domku Kaszubskiego przy ul. Starowiejskiej 30. W tym zabytkowym budynku mieszkał Antoni Abraham (1869–1923) – wybitny działacz społeczny i narodowy, nazywany „królem Kaszubów”.

Tablica składa się z płaskorzeźby przedstawiającej popiersie Antoniego Abrahama oraz inskrypcji: „Na tym skrawku ziemi znojnego żywota dokonał Antoni Abraham (1869–1923). Wielkiemu synowi ludu kaszubskiego, niestrudzonemu bojownikowi o polskość Kaszub i przyłączenie Pomorza do Polski – wdzięczni Kaszubi. Gdynia, 28.06.1923 r.”.

3. Tablica ku czci pomordowanych w latach 1939–1945 prawników polskich – tablica znajduje się w holu budynku Sądu Rejonowego w Gdyni, przy Placu Konstytucji, obok wejścia do głównej sali rozpraw.

Na marmurowej tablicy wyryto napis: „Pamięci Sędziów, Prokuratorów, Adwokatów i Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości z terenu województwa gdańskiego, którzy zostali zamordowani przez okupanta hitlerowskiego w latach 1939–1945. Zrzeszenie Prawników Polskich.”.

4. Tablica poświęcona marynarzom Marynarki Handlowej poległym w czasie II wojny światowej – tablica znajduje się w siedzibie Polskie Linie Oceaniczne przy ul. 10 Lutego 24. Okazała płyta z brązu została wmurowana w ścianę klatki schodowej, na półpiętrze schodów prowadzących na pierwsze piętro (wejście obok kawiarni „Cafe Bałtyk”).

Na tablicy umieszczono napis: „Marynarzom Polskiej Marynarki Handlowej, którzy zginęli w okresie II wojny światowej 1939–1945 – w 1000-lecie Państwa Polskiego. Polskie Linie Oceaniczne. 1966 rok.”

Poniżej wyryto ponad sto nazwisk marynarzy Polskiej Marynarki Handlowej, którzy zginęli podczas II wojny światowej. Zostały one pogrupowane według pełnionych funkcji. Wśród kapitanów wymieniono m.in.: Tadeusza Barmańskiego, Zbigniewa Deyczakowskiego, Zbigniewa Grabowskiego, Władysława Haremzę, Apolinarego Jankowskiego, Witolda Karpowicza, Anatola Stankiewicza, Stanisława Koskę i Bolesława Mikulowskiego.

Gdyńskie drogi do wolności – symbole:

1. Domek Abrahama – jest jednym z najstarszych zachowanych budynków w Gdyni oraz oddziałem Muzeum Miasta Gdyni. W tym dawnym kaszubskim domu przez ostatnie trzy lata swojego życia (1920–1923) mieszkał Antoni Abraham (1869–1923), wybitny działacz społeczny i narodowy, nazywany „Królem Kaszubów”.

W 1919 r. Antoni Abraham uczestniczył w konferencji pokojowej w Paryżu, gdzie zabiegał o przyłączenie Pomorza do odradzającej się Polski.

Obecnie w Domku Abrahama organizowane są wystawy, spotkania i wydarzenia poświęcone historii Gdyni, Kaszub oraz postaci Antoniego Abrahama.

Na elewacji budynku znajduje się tablica pamiątkowa poświęcona Antoniemu Abrahamowi, natomiast przed domem ustawiono obelisk odstonięty w 105. rocznicę urodzin „Króla Kaszubów”.

2. Nagrobek Antoniego Abrahama – na cmentarzu przy kościele pw. św. Michała Archanioła w Oksywiu.

3. Pomnik Antoniego Abrahama – na Placu Kaszubskim. Odstąniony 23 czerwca 2002 r. Monument, utrzymany w konwencji realistycznej, zaprojektował Bruno Wandtke, a wykonał rzeźbiarz Stanisław Szwechowicz.

4. Pomnik Gdyńskich Harcerzy – na Skwerze Tajnego Hufca Harcerzy, przy ul. Świętojańskiej. Upamiętnia harcerzy Gdyni poległych i zamordowanych w latach 1939–1945.

5. Pomnik ku czci najmłodszego harcerza – na Obłuzu. Upamiętnia Alfreda Dyducha, który poległ podczas obrony Kępy Oksywskiej 18 września 1939 r. Na pomniku znajduje się napis: „Tu w obronie Kępy Oksywskiej dnia 18 września 1939 r. poległ najmłodszy harcerz Alfred Dyduch.”.

6. Tablice upamiętniające okręty polskie zatopione w walkach na morzu – w Oksywiu. Znajdują się na ścianach drewnianej wieży dobudowanej w 1687 r. do gotyckiego kościoła pw. św. Michała Archanioła, pochodzącego z XIII–XIV w. Na przykościelnym cmentarzu znajdują się również groby żołnierzy poległych podczas obrony Kępy Oksywskiej we wrześniu 1939 r.

7. Pomnik Obrońców Wybrzeża z 1939 r. – na szczycie Kamiennej Góry, w pobliżu krzyża i platformy widokowej. Monument wykonany z głazów upamiętnia obrońców Wybrzeża walczących we wrześniu 1939 r.

8. Stanowiska baterii nadbrzeżnych – cztery stanowiska artyleryjskie położone na trasie prowadzącej z Polanki Redłowskiej skrajem klifu przez Kępę Redłowską w kierunku Orłowa. Dawniej znajdowały się na terenie wojskowym, obecnie są udostępnione do zwiedzania.

9. Pomnik Ofiar Grudnia 1970 – przy przystanku kolejowym Gdynia-Stocznia Uniwersytet Morski, u zbiegu ulic Wiśniewskiego i Al. Solidarności. Upamiętnia ofiary wydarzeń Grudnia '70, kiedy wojsko i milicja otworzyły ogień do protestujących stoczniovców.

10. Pomnik Ofiar Grudnia 1970 – przed Urzędem Miasta Gdyni. Monument w formie wysokiego krzyża złożonego z mniejszych krzyży upamiętnia ofiary wydarzeń Grudnia '70.

11. Pomnik Ofiar Terroru Komunistycznego 1939–1989 – przy skrzyżowaniu ul. Świętojańskiej i ul. Pułaskiego. Odstąniony w 1998 r. Upamiętnia ofiary terroru komunistycznego. Znajduje się przed budynkiem, w którym w latach 1947–1956 mieściła się siedziba Informacji Wojskowej.

3. Kościoły i nekropolie

1. Kościół pw. św. Michała Archanioła

Najstarszym zabytkiem Gdyni jest kościół pw. św. Michała Archanioła w Oksywiu, położony przy ul. Arciszewskich. Pierwsza świątynia, wzniesiona z drewna, uległa zniszczeniu. Na jej miejscu w XIII w. wybudowano kościół murowany w stylu gotyckim. Świątynię konsekrowano w 1583 r. W 1626 r., podczas wojen polsko-szwedzkich, kościół został zniszczony, a następnie odbudowany i odrestaurowany. Jest to najstarszy zachowany obiekt sakralny na terenie Gdyni.

2. Bazylika Kolegiacka pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski

Najstarszym kościołem w Śródmieściu Gdyni jest Bazylika Kolegiacka pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski przy ul. Świętojańskiej. Kamień węgielny pod budowę świątyni położono w 1922 r., a jej konsekracja odbyła się 3 maja 1924 r.

W latach 80. XX w. do historycznego kościoła dobudowano nową, znacznie większą część świątyni, konsekrowaną 4 maja 1986 r. Obecnie cały zespół tworzy bazylikę kolegiacką, w której prowadzona jest całodzienna adoracja Najświętszego Sakramentu.

Przed bazyliką znajduje się pomnik św. Jana Pawła II, odstąniony w 1986 r. Autorem monumentu jest Wawrzyniec Samp.

3. Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa

Kościół przy ul. 3 Maja został konsekrowany w 1966 r., podczas obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski.

Pierwsze prace związane z budową świątyni rozpoczęto w latach 20. XX w. Powstał wówczas kościół tymczasowy, który został zniszczony podczas II wojny światowej. Po wojnie, w 1948 r., oddano do użytku kolejny kościół prowizoryczny, natomiast w 1957 r. rozpoczęto budowę obecnej świątyni, ukończonej i konsekrowanej w 1966 r.

Nekropolie w Gdyni

1. **Cmentarz parafialny Oksywie** – ul. Arciszewskich.
2. **Dawny cmentarz parafialny Chylonia** – ul. św. Mikołaja (nieczynny).

3. **Cmentarz parafialny Wielki Kack** – ul. Źródło Marii.
4. **Dawny cmentarz parafialny Kolibki** – Al. Zwycięstwa (nieczynny).
5. **Cmentarz parafialny Mały Kack** – ul. Kościelna.
6. **Cmentarz Komunalny Witomino** – ul. Witomińska.
7. **Dawny cmentarz w Karwinach** – ul. Wielkopolska (nieczynny).
8. **Cmentarz parafialny Leszczynki** – ul. Pelplińska.
9. **Cmentarz parafialny Cisowa** – ul. Owsiana.
10. **Cmentarz Marynarki Wojennej RP** – ul. Muchowskiego, Oksywie.
11. **Cmentarz parafialny Obłuże** – ul. Rymarska.
12. **Cmentarz ewangelicki na Witominie** – ul. Witomińska (historyczny, nieczynny).
13. **Cmentarz Wojenny w Gdyni-Redłowie** – ul. Legionów.
14. **Cmentarz Komunalny Mały Kack** – ul. Spokojna.
15. **Cmentarz Komunalny Kosakowo** – ul. Rzemieślnicza, Kosakowo.

4. Muzea i muzealne jednostki morskie

Tabela nr 3. Muzea w Gdyni

Lp.	Nazwa	Adres
1.	Akwarium Gdyńskie MIR-PIB	Al. Jana Pawła II 1
2.	Statek-muzeum „Dar Pomorza” – oddział Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku	Nabrzeże Pomorskie
3.	Okręt-muzeum ORP „Błyskawica” – oddział Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni	Al. Jana Pawła II
4.	Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni	ul. Zawiszy Czarnego 1B
5.	Muzeum Miasta Gdyni	ul. Zawiszy Czarnego 1A
6.	Muzeum Emigracji w Gdyni	ul. Polska 1
7.	Domek Żeromskiego	ul. Orłowska 6
8.	Centrum Nauki Experiment	Al. Zwycięstwa 96/98

4.1. Akwarium Gdyńskie

Akwarium Gdyńskie MIR-PIB mieści się w siedzibie **Morskiego Instytutu Rybackiego – Państwowego Instytutu Badawczego** przy **Al. Jana Pawła II 1** w Gdyni. Placówka kontynuuje tradycje rozpoczęte w 1921 r. w Morskim Laboratorium Rybackim w Helu. Od 1949 r. zbiory są prezentowane w Gdyni, natomiast obecna ekspozycja funkcjonuje od 1971 r.

Podstawowym zadaniem Akwarium jest prezentacja różnorodności organizmów wodnych oraz popularyzacja wiedzy o środowisku morskim i ochronie przyrody. Placówka prowadzi również działalność naukową, edukacyjną i popularyzatorską.

Ekspozycje obejmują akwaria prezentujące faunę i florę mórz, oceanów oraz wód słodkich z różnych części świata. Zwiedzający mogą zobaczyć liczne gatunki ryb, bezkręgowców, płazów i gadów wodnych, a także nowoczesne wystawy poświęcone ekosystemom wodnym, biologii morza i ochronie środowiska.

Uzupełnieniem ekspozycji akwariowych są wystawy prezentujące okazy zoologiczne, muszle, koralowce, modele oraz materiały edukacyjne dotyczące życia w morzach i oceanach, historii Bałtyku oraz badań prowadzonych przez Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy.

4.2. Muzeum Marynarki Wojennej mieści się przy Bulwarze Nadmorskim im. Feliksa Nowowiejskiego w Gdyni. Zostało utworzone w 1953 r. i gromadzi zbiory dokumentujące historię Polskiej Marynarki Wojennej od jej początków do czasów współczesnych.

Obok siedziby muzeum znajduje się plenerowa ekspozycja uzbrojenia i sprzętu wojskowego, prezentująca m.in. działa okrętowe i nadbrzeżne, armaty przeciwlotnicze, torpedy, miny morskie, rakiety oraz samoloty i śmigłowce lotnictwa morskiego.

Oddziałem Muzeum Marynarki Wojennej jest ORP „Błyskawica” – najstarszy zachowany niszczyciel na świecie, cumujący przy Nabrzeżu Pomorskim. Okręt zbudowano w latach 1935–1937 w Wielkiej Brytanii dla Polskiej Marynarki Wojennej. W czasie II wojny światowej brał udział w licznych operacjach bojowych i eskortowaniu konwojów alianckich. Po zakończeniu służby został przekształcony w okręt-muzeum i od 1976 r. jest udostępniony zwiedzającym.

Na pokładzie ORP „Błyskawica” można zobaczyć oryginalne uzbrojenie okrętowe oraz wystawy poświęcone historii Polskiej Marynarki Wojennej, prezentujące modele okrętów, mundury, dokumenty i pamiątki związane z jej dziejami. Zwiedzającym udostępniono również wybrane pomieszczenia okrętowe.

4.3. Muzeum Emigracji – mieści się w zabytkowym Dworcu Morskim przy ul. Polskiej 1. Placówkę otwarto dla zwiedzających w 2015 r. Jej siedziba nie jest przypadkowa – właśnie stąd w okresie międzywojennym oraz po II wojnie światowej tysiące emigrantów wyruszało drogą morską do nowych miejsc życia na różnych kontynentach.

Muzeum jest jedyną w Polsce instytucją poświęconą historii emigracji z ziem polskich. Wystawa stała przedstawia dzieje wyjazdów Polaków od XIX wieku do czasów współczesnych, ukazując zarówno przyczyny emigracji, jak i losy emigrantów oraz ich wpływ na rozwój społeczności polonijnych na całym świecie.

Ekspozycja wykorzystuje oryginalne fotografie, dokumenty, pamiątki, nagrania i prezentacje multimedialne, przybliżając historie zarówno zwykłych ludzi, jak i znanych postaci związanych z emigracją. Muzeum prowadzi również działalność edukacyjną, naukową i kulturalną oraz gromadzi relacje i pamiątki w ramach Archiwum Emigranta.

5. Punkty widokowe

1. Wieża widokowa przy ul. Kieleckiej

Wieża widokowa przy Ulicy Kieleckiej, położona w pobliżu przebiegu czarnego szlaku „Zagórskiej Strugi”, jest jednym z punktów widokowych Gdyni. Z tarasu rozciąga się panorama Śródmieścia, portu, Zatoki Gdańskiej oraz wzgórz Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Po przeprowadzonej modernizacji obiekt został ponownie udostępniony zwiedzającym.

2. Kamienna Góra

Kamienna Góra stanowi północną część Kępy Redłowskiej i jest oddzielona od jej pozostałej części doliną, którą przebiega Aleja Marszałka Piłsudskiego. Wzniesienie osiąga wysokość 49,8 m n.p.m. i jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych punktów widokowych Gdyni.

Na szczycie znajduje się taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę Śródmieścia, portu, Skweru Kościuszki, Mariny Gdynia oraz Zatoki Gdańskiej. Na Kamienną Górę można dostać się pieszo lub bezpłatną kolejką linowo-terenową.

3. Góra Donas

Góra Donas jest najwyższym wzniesieniem Gdyni, osiągającym wysokość 205,7 m n.p.m. Stanowi kulminację Moren Chwaszczyńskich. Na szczycie znajduje się wieża telekomunikacyjna z ogólnodostępnym tarasem widokowym, z którego można podziwiać panoramę Gdyni, Sopotu, części Gdańska, Zatoki Gdańskiej oraz – przy dobrej pogodzie – Półwyspu Helskiego. Wejście na taras jest bezpłatne i możliwe w sezonie przy sprzyjających warunkach atmosferycznych.

4. Wieża widokowa w Kolibkach

Wieża widokowa w Kolibkach znajduje się na wzgórzu o wysokości około 85 m n.p.m., na skraju Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Obiekt pełni jednocześnie funkcję wieży telekomunikacyjnej, a na wysokości około 28 m znajduje się ogólnodostępny taras widokowy. Z wieży rozciąga się panorama Gdyni, Sopotu, Zatoki Gdańskiej oraz Góry Donas. Dojście prowadzi oznakowanym szlakiem od Alei Zwycięstwa lub od czerwonego szlaku pieszego „Wejherowskiego”.

6. Pieszce trasy turystyczne

Gdynia dysponuje licznymi terenami spacerowymi i rekreacyjnymi, które dzięki atrakcyjnemu położeniu, bogatej zieleni oraz bliskości morza należą do najchętniej odwiedzanych miejsc wypoczynku przez mieszkańców i turystów.

1. Park na Kamiennej Górze – jeden z najbardziej charakterystycznych terenów rekreacyjnych Gdyni. Dzięki urozmaiconej rzeźbie terenu, bogatej roślinności oraz położeniu na wzniesieniu stanowi doskonały punkt wypoczynku i obserwacji miasta. Z tarasu widokowego rozciąga się panorama Śródmieścia, portu oraz Zatoki Gdańskiej. Park sąsiaduje ze Skwerem Plymouth, Skwerem Kościuszki, Bulwarem Nadmorskim im. Feliksa Nowowiejskiego oraz terenami zielonymi przy ul. Waszyngtona, tworząc jeden z najatrakcyjniejszych kompleksów spacerowych w Gdyni.

2. Park Centralny – nowoczesny park miejski położony pomiędzy Aleją Marszałka Piłsudskiego, Bulwarem Nadmorskim i ul. Świętojańską. Łączy funkcje rekreacyjne, sportowe i wypoczynkowe. Znajdują się tu alejki spacerowe, place zabaw, strefy aktywności, ogrody tematyczne oraz liczne miejsca odpoczynku. Park jest jednym z najchętniej odwiedzanych terenów zielonych w centrum miasta.

3. Park Kolibki – zabytkowy park otaczający dawny zespół pałacowo-parkowy w Kolibkach. Zachował historyczny układ zieleni i starodrzew, a jednocześnie pełni funkcję terenu spacerowego. W jego sąsiedztwie znajdują się stajnie, tereny jeździeckie, pole golfowe oraz liczne szlaki piesze prowadzące przez Trójmiejski Park Krajobrazowy.

4. Parki dzielnicowe – ważną rolę rekreacyjną pełnią również parki położone w poszczególnych dzielnicach miasta, m.in. w Orłowie, Chyloni, Obłężu, Witominie, Działkach Leśnych, Karwinach i Pogórzu. Stanowią one miejsca codziennego wypoczynku mieszkańców oraz uzupełniają system terenów zieleni Gdyni.

7. Znakowane szlaki turystyczne (w granicach administracyjnych Gdyni)

1. Trójmiejski (47,8 km)

Gołębiewo, dawna leśniczówka	27,8	20,0
linia kolejowa Kościerzyna - Gdynia	29,9	17,9
GDYNIA Źródło Marii, kapliczka	31,1	16,7
GDYNIA Kacze Buki, skrzyżowanie	33,3	14,5
GDYNIA, Rewerenda, Chwaszczyńska	33,9	13,9
GDYNIA kolonia, droga do Wiczlina	35,3	12,5
Donas, 205,6m npm	36,6	11,2
GDYNIA, ul. Wiczlińska (las)	38,5	9,3
Kacza	39,7	8,1
polanka Krykulec	41,3	6,5
szosa Witomino - Chwarzno	42,9	4,9
Cmentarz Witomiński, główna aleja	46,1	1,7
GDYNIA Działki Leśne, ul. Tatrzańska	47,1	0,7
GDYNIA, ul. Morska, wyjście z dworca głównego PKP	47,8	0,0

2. Zagórskiej Strugi (57,0 km)

GDYNIA Wzgórze Św. Maksymiliana, SKM (węzeł F. Cegielskiej)	0,0	57,0
GDYNIA Witomino, centrum, skrzyżowanie	2,5	54,5
GDYNIA Zawada, Kacza	3,9	53,1
Rezerwat przyrody Kacze Łęgi	4,2	52,8
Zbiornik retencyjny Krykulec	4,6	52,4
GDYNIA Dąbrowa, ul. Nowowiczlińska	7,3	49,7
GDYNIA Dąbrowa, las	7,9	49,1
Kacza	8,3	48,7
Góra Krzyżowa	9,7	47,3
GDYNIA, ul. Wiczlińska, skraj lasu	10,3	46,7
GDYNIA Zielenisz, ul. Chwarznieńska	13,6	43,4
Dębowa Góra, skrzyżowanie	14,5	42,5
GDYNIA Wiczlino, Niemotowo, pętla	15,7	41,3

3. Wejherowski (54,9 km)

GDYNIA las, dojście do wieży widokowej	1,7	53,2
GDYNIA Bernadowo, skrzyżowanie	2,8	52,1
GDYNIA Karwiny, ul. Wielkopolska PKM Karwiny	4,6	50,3
Las Witomiński, Potok Mariański	6,9	48,0
las, dolina Kaczy, skrzyżowanie	9,1	45,8
GDYNIA Chwarzno, ul. Okrężna, kapliczka	10,5	44,4
GDYNIA Chwarzno, ul. Apollina	11,4	43,5
Las Chyloński, droga Zielenisz - Demptowo	15,4	39,5
Las Chyloński, Droga Graniczna	16,8	38,1
GDYNIA Marszewo, Leśny Ogród Botaniczny	18,3	36,6
Dolina Cisowskiej Strugi, rezerwat Cisowa	21,3	33,6

4. Kępy Redłowskiej (12,2 km)

GDYNIA Mały Kack (Bukowino), Wielkopolska/Spokojna	0,0	12,2
GDYNIA Mały Kack, Spółdzielcza	1,0	11,2
GDYNIA Kolibki, wieża widokowa	2,3	9,9
GDYNIA Kolibki, ruiny schronu artyl. z okresu II wojny światowej	3,0	9,0
GDYNIA Kolibki, Aleja Zwycięstwa	3,6	8,6
GDYNIA Orłowo plaża	4,3	7,9
GDYNIA Orłowo, moło	5,0	7,2
GDYNIA, Kępa Redłowska, cypel	6,3	5,9
GDYNIA, Kępa Redłowska, dojście do wejścia nr 13	7,8	4,2
Kępa Redłowska, d. stanowiska ogniowe 11. BAS	8,6	3,6
Kępa Redłowska, wejścia nr 12	9,0	3,2
GDYNIA Polanka Redłowska	9,5	2,7
GDYNIA, Bulwar Nadmorski, Aleja J. Piłsudskiego	10,2	2,0
GDYNIA, Kamienna Góra, krzyż	11,5	0,7
GDYNIA, Skwer Kościuszki	12,2	0,0

5. Do wieży kolibkowskiej (3,0 km)

KILOMETRAŻ SZLAKU		
SOPOT Kamienny Potok, przystanek SKM - węzeł szlaków	0,0	3,0
SOPOT Kamienny Potok, Staw Mazowiecki	0,8	2,2
GDYNIA Kolibki, wieża widokowa	2,0	1,0
GDYNIA Kolibki, Al. Zwycięstwa	3,0	0,0

TURYSTYCZNE HITY GDYNI

1. MORZE

Morze jest największym atutem Gdyni – miasta od początku związanego z Bałtykiem i morskimi tradycjami. Niewiele miast w Polsce, a także w Europie, może poszczycić się tak długim i łatwo dostępnym odcinkiem wybrzeża. Ponad 12 kilometrów linii brzegowej (z wyłączeniem terenów portowych) tworzą plaże, Bulwar Nadmorski im. Feliksa Nowowiejskiego, mariny oraz przystanie żeglarskie.

Z nadmorskich terenów rozciągają się rozległe widoki na Zatokę Gdańską, po której codziennie kursują statki pasażerskie, żaglowce, jachty i jednostki handlowe. Morze, zmieniające swoje oblicze wraz z porami roku i warunkami pogodowymi, od lat stanowi źródło inspiracji, wypoczynku i aktywności mieszkańców oraz turystów.

Nadmorskie położenie sprzyja spacerom, rekreacji, uprawianiu sportów wodnych oraz korzystaniu z kąpielisk. To właśnie morze w największym stopniu kształtuje charakter Gdyni, będąc nieodłącznym elementem jej krajobrazu, historii i tożsamości.

2. MUZEUM-ŻAGLOWIEC „DAR POMORZA”

„Dar Pomorza” – trzymasztowy żaglowiec szkolny zbudowany w 1909 r. w Hamburgu jako „Prinzess Eitel Friedrich”, później pływający pod nazwą „Colbert”. Od 13 lipca 1930 r. służył polskiej flocie szkolnej, stając się symbolem wychowania morskiego wielu pokoleń Polaków. W czasie służby odbył 102 podróże szkolne, przepływając ponad 500 tys. mil morskich, jako pierwszy polski żaglowiec opłynął przylądek Horn oraz zdobył prestiżowe Cutty Sark Trophy for International Understanding.

Atmosferę rejsów oddają słowa Henryka Kabata z książki „Dar Pomorza”: „Komendant nie ustępował. Wciąż trzymał wszystko na masztach i sztagach i tylko na chwilę, kiedy kolejny szkwał groził porwaniem żagli, zrzucić kazał bombramsle i bombramstaksle – te najwyższe podnoszone żagle – ale stawiał je znowu, gdy tylko wicher przewalał się z szumem nad nami. I Dar pędził naprzód – biały, cały w pianie – już drugi dzień z rzędu...”

Od 1983 r. „Dar Pomorza” jest statkiem-muzeum, cumującym przy Nabrze Pomorskim w Gdyni. Zwiedzający mogą zobaczyć m.in. pokład, mostek kapitański, kabiny załogi, pomieszczenia szkolne oraz maszynownię.

Kontynuatorem tradycji „Daru Pomorza” jest „Dar Młodzieży”, żaglowiec szkolny Uniwersytetu Morskiego w Gdyni, który od 1982 r. szkoli kolejne pokolenia marynarzy i nawigatorów. Cumujące obok siebie oba żaglowce są jednym z najbardziej rozpoznawalnych symboli Gdyni i polskich tradycji morskich. Pożegnania i powitania załóg, parady żaglowców oraz rejsy szkolne od dziesięcioleci tworzą niepowtarzalny klimat miasta.

3. MUZEUM-OKRĘT „BŁYSKAWICA”

ORP „Błyskawica” – niszczyciel Polskiej Marynarki Wojennej, uczestnik wielu działań bojowych podczas II wojny światowej. Zbudowany w latach 1935–1937 w stoczni J. Samuel White & Co. na wyspie Isle of Wight w Wielkiej Brytanii, wszedł do

służby 25 listopada 1937 r. Wraz z bliźniaczym ORP „Grom” należał do najnowocześniejszych i najsilniej uzbrojonych niszczycieli swojej epoki.

Podczas II wojny światowej brał udział w ochronie konwojów oraz licznych operacjach bojowych na Morzu Północnym, Atlantyku, Kanale La Manche, Morzu Śródziemnym i Zatoce Biskajskiej. Za swoje zasługi został odznaczony Krzyżem Złotym Orderu Virtuti Militari. W latach wojny, podobnie jak inne polskie okręty walczące u boku aliantów, był symbolem niepodległej Rzeczypospolitej.

Po powrocie do kraju ORP „Błyskawica” przez wiele lat służył do szkolenia kolejnych pokoleń marynarzy, podoficerów i oficerów Marynarki Wojennej. Od 1976 r. jest okrętem-muzeum, cumującym przy Nabrzeżu Pomorskim w Gdyni.

Zwiedzający mogą zobaczyć oryginalne uzbrojenie okrętowe, mostek, wybrane pomieszczenia załogi oraz ekspozycje poświęcone historii Polskiej Marynarki Wojennej, prezentujące modele okrętów, broń, mundury, dokumenty i pamiątki związane z jej dziejami.

4. AKWARIUM GDYŃSKIE

Akwarium Gdyńskie MIR-PIB jest jedną z największych atrakcji turystycznych Gdyni i jednym z najważniejszych ogrodów zoologicznych o profilu morskim w Polsce. W nowoczesnych akwariach prezentowane są organizmy wodne z różnych stref klimatycznych świata, ze szczególnym uwzględnieniem fauny i flory Morza Bałtyckiego.

Zwiedzający mogą zobaczyć liczne gatunki ryb, bezkręgowców, płazów i gadów wodnych, a także poznać różnorodność środowisk wodnych oraz ich mieszkańców. Uzupełnieniem ekspozycji są wystawy prezentujące muszle, koralowce, preparaty zoologiczne oraz materiały poświęcone biologii mórz i oceanów.

Szczególne miejsce zajmuje ekspozycja poświęcona Morzu Bałtyckiemu, ukazująca jego historię, przyrodę oraz współczesne zagrożenia. Akwarium prowadzi również działalność edukacyjną i popularyzuje wiedzę na temat ochrony środowiska morskiego. Poznając bogactwo życia pod wodą, łatwiej zrozumieć, jak ważna jest ochrona mórz i oceanów oraz ich mieszkańców.

5. MARINA „GDYNIA”

Marina Gdynia, obejmująca Basen Żeglarski im. gen. Mariusza Zaruskiego oraz sąsiednie nabrzeża Mola Południowego, jest największą mariną na polskim wybrzeżu i jednym z najważniejszych portów jachtowych na Bałtyku. Dysponuje kilkuset miejscami cumowniczymi i stanowi bazę dla licznych klubów żeglarskich oraz port zawinięcia jachtów z kraju i zagranicy.

To miejsce nierozdzielnie związane z historią polskiego żeglarstwa. Stąd w swoje słynne rejsy wyruszali m.in. Leonid Teliga i Henryk Jaskuła, a także żaglowce szkolne „Iskra”, „Zawisza Czarny” i „Pogoria”. Marina od lat jest również gospodarzem zlotów żaglowców, regat oraz licznych wydarzeń żeglarskich.

Położona w sąsiedztwie Skweru Kościuszki, ORP „Błyskawica”, „Daru Pomorza” oraz Muzeum Emigracji stanowi jedno z najatrakcyjniejszych miejsc spacerowych Gdyni. Łączy tradycje morskie z nowoczesną infrastrukturą żeglarską, tworząc niepowtarzalny klimat miasta otwartego na morze.

W pobliżu mariny znajdują się pomniki i miejsca pamięci poświęcone wybitnym postaciom polskiej gospodarki morskiej i żeglarstwa, m.in. Mariuszowi Zaruskiemu, Leonidowi Telidze, Josephowi Conradowi (Józefowi Korzeniowskiemu), Józefowi Porębskiemu i Eugeniuszowi Kwiatkowskiemu.

6. PRZYSTANIE PASAŻERSKIE

Gdynia jest jednym z najważniejszych portów pasażerskich i wojennych na Bałtyku. Do jej nabrzeży zawijają statki wycieczkowe, żaglowce szkolne, okręty wojenne oraz jednostki handlowe z całego świata. Szczególnie podczas zlotów żaglowców i świąt morskich port staje się miejscem spotkań ludzi morza różnych narodowości i kultur.

W sezonie letnim nabrzeża tętnią życiem. Żeglarze, marynarze i turyści tworzą niepowtarzalną atmosferę miasta, a liczne tawerny i restauracje nad wodą od lat są miejscem spotkań ludzi związanych z morzem. Gdynia pozostaje ważnym ośrodkiem żeglarskim, portowym i pasażerskim, będąc naturalną bramą Polski na Bałtyk.

7. MODERNIZM GDYNI

Jak pisała Maria Sottysik w książce „Gdynia – miasto dwudziestolecia międzywojennego”, w Gdyni powstawały budynki, których forma i białe elewacje nawiązywały do architektury okrętowej. Zaokrąglone narożniki, tarasy przypominające pokłady statków, nadbudówki kojarzące się z mostkami kapitańskimi oraz maszty flagowe stały się charakterystycznymi elementami gdyńskiego modernizmu.

Od połowy lat trzydziestych XX wieku, wraz z dynamicznym rozwojem miasta, wykształcił się charakterystyczny „styl okrętowy”, wyróżniający gdyńską architekturę na tle innych miast Polski. Czyste, funkcjonalne formy, płynne linie brył

budynków, zaokrąglone balkony oraz wysokiej jakości materiały wykończeniowe do dziś stanowią o wyjątkowym charakterze miasta.

Najcenniejsze przykłady gdyńskiego modernizmu można zobaczyć przy ul. 10 Lutego, ul. 3 Maja, Skwerze Kościuszki, ul. Świętojańskiej, Alei Zwycięstwa, ul. Armii Krajowej i ul. Starowiejskiej.

Śródmieście Gdyni jest jednym z najlepiej zachowanych zespołów architektury modernistycznej w Europie. W 2015 r. zostało uznane za Pomnik Historii, a jego unikatowe walory architektoniczne i urbanistyczne są przedmiotem starań o wpis na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

8. KOŚCIÓŁ W OKSYWIU

Historia najstarszej świątyni Gdyni sięga XIII wieku. Parafię oksywską założyły siostry norbertanki, a około 1224 r. powstał kościół pw. św. Michała Archaniola. Jest to jeden z najstarszych zachowanych kościołów na Pomorzu i najstarsza świątynia na terenie Gdyni.

Położony na wzgórzu kościół od wieków góruje nad okolicą niczym morska latarnia, witając żeglarzy wpływających do Zatoki Gdańskiej. Jest nie tylko cennym zabytkiem architektury sakralnej, ale również miejscem szczególnie związanym z historią polskiego morza i Marynarki Wojennej.

W świątyni oraz na otaczającym ją cmentarzu spoczywa wielu zasłużonych mieszkańców Gdyni, w tym marynarze i ludzie morza. Wnętrze kościoła zdobią liczne tablice pamiątkowe i wota upamiętniające Polaków walczących na morzach i oceanach świata oraz ofiary II wojny światowej i okresu powojennych represji.

9. REZERWATY PRZYRPDY I PARKI

Monika Warneńska, córka zakochanego w Redłowie Stefana Żeromskiego, pisała: „Stromy, wysoki brzeg Kępy Redłowskiej przecinają bruzdy parowów. Wysoko nad morzem zieleni się piękny las mieszany. Nie brak w nim drzewa – przybysza ze Skandynawii – jarzębu szwedzkiego, którego nasiona zawędrowały na drugi brzeg Bałtyku z północy. Urwiska rozcinają zbocza, tworząc miejscami wysokie cyple.”

Opis ten uzupełnia Joanna Grajter: „Tutaj nie słychać miejskiego gwaru – jest tylko morze i las. Znajdujemy się na terenie rezerwatu przyrody Kępa Redłowska, utworzonego 12 sierpnia 1938 r. Las nie jest tu ani groźny, ani tajemniczy. Choć położony tak blisko miasta, stanowi ostoję wielu gatunków zwierząt – żyją tu m.in. zające, lisy, kuny, nietoperze, myszołowy oraz dziki.

Przyroda nieustannie przypomina o swojej potędze. Sztormy i opady powodują osuwanie się klifów, podmywanie drzew i powstawanie nowych rozcięć terenu. Dzięki poprawie jakości wód Zatoki Gdańskiej odrodziły się również cenne podwodne łąki oraz wiele gatunków roślin i zwierząt związanych z przybrzeżnym środowiskiem morskim.”

Tuż obok znajduje się Park Kolibki – zabytkowy zespół pałacowo-parkowy z historycznym parkiem krajobrazowym, pozostałościami dawnego założenia dworskiego oraz zabudowaniami folwarcznymi. Z miejscem tym związane są dzieje rodu Sobieskich i królowej Marysieńki.

Park, dolina Potoku Swelinia, nadmorski klif oraz rozległe tereny Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego tworzą jeden z najpiękniejszych krajobrazów Gdyni. Spacerując lub jadąc konno można przemierzać leśne ścieżki, doliny, wzgórza i plaże, poznając wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe tej części miasta.

10. CITY

Jak każde duże miasto – tak i Gdynia jest jedną bogatą ofertą turystyczną. Teatr Muzyczny ściąga wiernych miłośników kultury z całej Polski. Teatr Miejski – jakby poważniejszy – ale i często też „muzyczny” bo jazzowy. Muzeum Gdyni z fascynującymi pamiątkami z okresu, gdy Gdynia była małą wioską, by w 13 lat stać się „polskim New Yorkiem” („National Geographic”). Wytworne i świetnie zaopatrzone sklepy i targowiska (słynna Gdyńska Hala Targowa). Restauracje odpowiadające wyrafinowanym smakom i mające swój własny, niepowtarzalny styl i miejsce (np. „Major”). Wielkomiejskie imprezy na wolnym powietrzu z tysiącem bawiących się mieszkańców i gości Gdyni. Spotkanie polityków, działaczy społecznych, targi i wystawy. Ot – codziennie gdzieś, coś nowego, ciekawego, super.

11. SZLAKI TURYSTYCZNE

- Trójmiejski (żółty: Gdynia – Gdańsk);
- Zagórskiej Strugi (czarny: Gdynia – Wejherowo);
- Wejherowski (czerwony: Sopot – Gdynia – Wejherowo);
- Kępy Redłowskiej (żółty: Gdynia – Gdynia);
- Do wieży kolibkowskiej (czarny: Gdynia – Sopot).

12. REZERWATY PRZYRODY

a. „Kępa Redłowska” – rezerwat krajobrazowy o powierzchni 118,16 ha, utworzony w 1938 r., położony pomiędzy Orłowem a Kamienną Górą. Jest najstarszym rezerwatem przyrody na Pomorzu i jednym z najstarszych w Polsce. Celem ochrony jest zachowanie nadmorskiego krajobrazu klifowego, naturalnych lasów bukowych oraz stanowisk jarzębu szwedzkiego. Rezerwat wyróżniają malownicze klify, bogata roślinność oraz możliwość obserwowania procesów abrazji morskiej.

b. „Kacze Łęgi” – rezerwat leśno-florystyczny o powierzchni 8,97 ha, utworzony w 1983 r., położony w dolinie rzeki Kaczej. Obejmuje fragment dobrze zachowanego lasu łęgowego z okazałym drzewostanem i licznymi drzewami o wymiarach pomnikowych. Celem ochrony jest zachowanie naturalnych zbiorowisk łęgowych charakterystycznych dla dolin niewielkich rzek.

c. „Cisowa” – rezerwat leśny o powierzchni 24,76 ha, utworzony w 1983 r. dla ochrony fragmentów żywej buczyny pomorskiej, łągu jesionowo-olszowego oraz stanowisk wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin.

d. „Łęg nad Sweliną” – rezerwat przyrody o powierzchni 13,40 ha, utworzony w 2022 r., położony na pograniczu Gdyni i Sopotu. Obejmuje dolinę Potoku Swelinia wraz z dobrze zachowanymi lasami łęgowymi oraz cennymi siedliskami wilgotnymi. Celem ochrony jest zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych i dolinnych oraz związanej z nimi różnorodności biologicznej.

Przy opracowaniu Kanonu wykorzystano materiały Urzędu Miasta Gdyni.